

27-24

Budapesti Közgazdasági Tudományi Egyetem
Központi Könyvtár, Földművelésügyi és Élelmiszerügyi Minisztérium
112 Budapest, Szabadság tér 11. Csúszkó

Tanév végi köszöntő

A pedagógustársadalom az idő múlását inkább a tanévek ciklusában, mint a szokásos naptári évek beosztásában érkezi. A pedagógusnap alkalom a tanév befejezésének megünneplésére, az oktatók köszöntésére, az oktatási intézmény számvetésére.

Egyetemünk eseménynaptárát sommásan értékelve elmondhatjuk, hogy mozgalmas évet zártunk. A tudományos tevékenység színvonalát a gazdag publikációk, a megjelent egyetemi jegyzetek száma minősíti, az oktatási követelményeket teljesítettük. A tudás gyarapodásának leírására nincsenek objektív eszközeink, de feltételezhetjük, hogy hallgatóink elsajátították a tantervben előírt tárgyak ismeretanyagait, s jogosan egy évvel közelebb kerültek a szakmai felkészültségüket igazoló oklevél elnyeréséhez. Mindez tanár és diák közös eredménye, de az ünnepi megemlékezés alkalmából joggal emelhetjük ki a tananyagot összeállító és a foglalkozásokat tartó oktatóink felelősségteljes munkáját.

Tanévi közös feladatainkat is sikerült teljesíteni. Ezek közül mindenképpen szólni kell képzési struktúránk értékeléséről, és ennek következményeként, a kialakított új képzési koncepcióról, a teljes képzést átfogó tanterv kialakításáról. Gondjaink, problémáink, beteljesületlen reményeink természetesen voltak, vannak. Ezek részben belső működési zavarokban, téves elképzelésekben, sikertelen megoldásokban nyilvánulnak meg, részben a felsőoktatás általános helyzetéből következnek. Ebben az évben is csökkent az oktatók reálkeresete, a felsőoktatás szűkös költségkerete még nehezebbé tette az intézmények működését, nem váltak valóra a tudomány- és az oktatásügy jobb társadalmi megítélésével kapcsolatos ígéretek, ebben az évben sem sikerült végleges formába önteni a felsőoktatási törvényt. Mindezt hatott a pedagógustársadalom közérzetére, s bizonytalanságot szült az oktatók, vezetők körében egyaránt.

A fenti körülmények ismeretében különös elismerés és köszönet illeti az oktatókat, akik eleget tettek hivatásuknak, felelősségteljesen végezték tudományos és oktatási munkájukat, hozzájárultak az egyetem jó hírének megtartásához, gyarapításához.

Kupcsik József
rektorhelyettes

„Dr. Skodnik László Alapítvány”

a kereskedelmi szaktanárképzésért

Fél éve távozott el körünkől dr. Skodnik László kollégánk és barátunk, aki életének döntő részét a kereskedelmi szakoktatásnak, majd a kereskedelmi tanárképzésnek szentelte.

Most felesége, dr. Skodnik Lászlóné Szepesi Klára, férjének eszmei örökségeként, alapítványt létesített, amellyel támogatni kívánja a kereskedelmi tanárképzésben részt vevő egyetemi hallgatók pályakezdését.

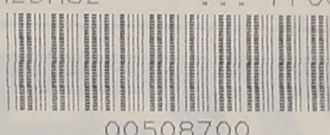
Az alapítvány célja ennek megfelelően a Közgazdasági Tudományi Egyetemen tanárképző szakot végzett hallgatók pályakezdésének elősegítése. Az alapítványon 200 ezer Ft, melynek éves kamata osztható ki két végzős hallgató számára pályázat alapján, akik diplomamunkájukra kiváló minősítést kaptak.

Ez évben az alapítvány kuratóriuma 50 ezer Ft-ot oszt ki két tanárszakos hallgató számára — időhiány miatt külön pályázat kiírása nélkül.

Az alapítvány kuratóriuma és az alapító reméli, hogy ez az anyagi támogatás ösztönző segítség lesz az egyetemi tanárképzés és ezen keresztül a kereskedelmi szakemberek képzésének magasabb színvonalra emelésében.

Budapest, 1992. június 1.
DR. SKODNIK LÁSZLÓ ALAPÍTVÁNY
kuratóriuma

KÖZGAZDÁSZ FF005047

00508700

1992.06.10.

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXV. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM   ÁRA: 5 FORINT   1992. JÚNIUS 5.

Búcsúunk

A KÖZGAZDÁSZ ezzel a számmal búcsúzik a tanévtől.

Minden olvasónknak sikeres felvételét, kellemes nyaralást, jó pihenést kívánunk!

Legközelebb szeptember 11-én jelentkezünk.

A szerkesztőség

Erős közepes

Nem tudták zavarba hozni legfeljebb vezetői tájékoztató az egyetem vezetőit a május 25-i küldöttgyűlés résztvevői. Galasi Péter (emberi erőforrások tanszék) levezető elnök láthatólag nem bánta, hogy nem kellett féken tartania a közbekiabálókat, vagy vitát összefoglalnia, vagy rendbe szednie a határozati javaslatok alternatíváit. A 80-85 jelen levő oktatóból ugyanis egy szóval fel a két szakszervezet nevében, és a 15-20 diák közül is csak keftőnek akadt kérdése a rektorátushoz.

Andorka Rudolf rektor és Veress József rektorhelyettes vezette elő a gyűlés tulajdonképpeni tárgyát: a vezetés beszámolóját arról, hogy mennyi valósult meg a tavalyi küldöttgyűlés határozataiból.

A legfontosabb eredmények: Az egyetem megőrizte jogi és szervezeti önállóságát, miközben az egyetem közti szövetség tagjaként jelentős pénzforszákhoz juthat; Szeptembertől bevezetik a háromfokozatú képzést; A szakirányok lényegében megfelelnek a nemzetközi standardoknak; Megtörtént a gazdasági igazgatóság átvilágítása.

A felsikerek: A nemzetközi kapcsolatokat önálló igazgató menedzseli, az eddig kialakított új kapcsolatok mellett előkészületben van a terület fejlesztésének átfogó programja; A tanszéki önállóság bővült, a gazdálkodás decentralizálása az előkészítés fázisában van; Csakúgy, mint egyéb, egyetemi szintű gazdasági változások (a GI racionalizálása, a vállalkozási tevékenységek szabályozása, a külső erőforrások felkutatása és a többi); Az egyetem felső vezetési rendszere átalakulóban van, egy év múlva feláll a rektor — rektorhelyettes — oktatási igazgató — főtitkár vezetői négyes; Az új SZMSZ és kollektív szerződés megfogalmazására bizottságok alakultak.

Amit nem sikerült elérni: Mindenekelőtt nem sikerült emelni az oktatói kereseteket, de azért nem lehet hibáztatni az egyetemi vezetést; Nem valósulhat meg egyelőre az oktatók átlag 6-8 órás heti terhelése; A karok erősebbek jelenleg, mint amit a tavalyi határozat megcélozott, és fennmaradt a posztgraduális kar is, mert az oktatás szervezése szempontjából szükségesnek bizonyult; Végül a tanszéki struktúra és a létszámárányok az egyetem különböző tanszéki, kari, generációs és egyéb érdekütközéseinek eredményeként nem alakultak át az új oktatási struktúra igényeinek megfelelően, és ezek változtatására csak korlátozott eszközök vannak a rektorátusnak.

Ezt követően a két szakszervezet állásfoglalása, illetve a diákok egy felvetése kavart halvány vitát.

Az előbbi Sárosi Mária (gazdaságtörténeti tanszék) olivasta fel: 1. A küldöttgyűlést nem készítették elő megfelelően, például a résztvevőköt nem juttatták el a tavalyi értekezlet határozatait. 2. A gyűlés jogi státusa tisztázatlan, döntési hatáskör nélkül

3. Az új SZMSZ-t és kollektív szerződést oktatói értekezletnek kellene jóváhagynia. 4. Világossá kell tenni, hogy az oktatási, szervezeti változásoknak milyen következményei vannak a munkavállalókra (az oktatókra) vonatkozóan. Például az óraterhelések változása miatt mikor, melyik tanszéken, kinek az állása kerülhet veszélybe és milyen érdekvédelemben részesülhetnek az érintett oktatók? Milyen korábbi jogosítványai lének még a szakszervezeteknek?

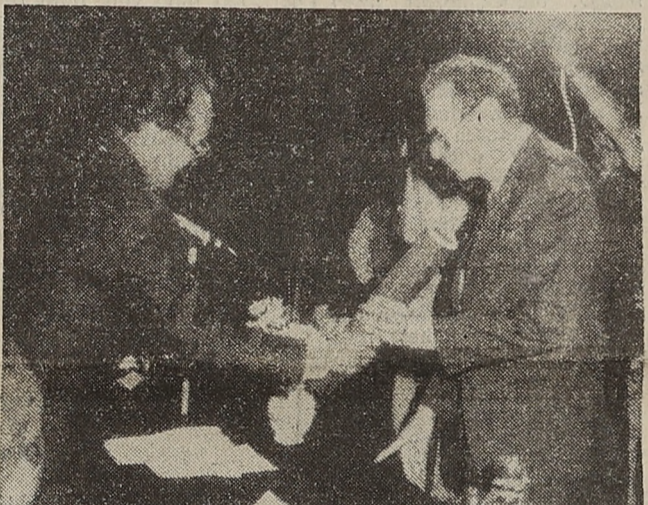
A válaszok: 1. A tavalyi határozatok kellően ismertek. 2. Az egyetemi tanács úgy döntött, hogy nem delegálja a küldöttgyűlésre döntési jogait. 3. Ilyen értekezlet összehívásának nincs akadálya. 4. A felvetés megalapozatlan. A rektor többször rögzítette, hogy az egyetemen nem lesznek tömeges elbocsátások. A vezetés eddigi tevékenysége sem adhat okot bizonytalanságra; egy elbocsátás történt, a főrendészé. Továbbá a három éve fizetés nélküli szabadságon levőket jó előre értesítették, hogy az egyetem ezt a fajta szabadságot nem hosszabbítja meg. Harmadik lépésként egyeseket, akik az egyetemi tanács szabályozása szerint érték a nyugdíjkorhatárt és a tanszékvezetőjük nem tartott igényt a munkájukra, megkérték, hogy menjenek nyugdíjba. Végül május elsejétől életbe lépett egy rektori határozat, amely szerint a (például állásváltások miatt) felengedülő státusokat nem engedik automatikusan betölteni, ezek felett a rektor rendelkezik, tehát átcsoportosíthatja őket egyik tanszékről a másikra. Meg kell még jegyezni, hogy minden reformlépést az egyetemi tanács hagyott jóvá, amelyben képviselték magukat a szakszervezetek.

A fiatalokkal a létszámnövekedés kérdésében keveredett vitába a rektor. A diákok aggodalmukat fejezték ki, hogy ha nő a felvettek száma, akkor bő három év múlva, az alapszint elvégzése után sokakat „ki fognak rugni” az egyetemről. Andorka Rudolf elzárkózott ettől a megfogalmazástól. Elmondta, hogy ezen a kérdésen még rengeteget foglalkozni kell, nem eldöntött, hogy milyen lehetőségei lesznek majd az akkori harmadéveseknek.

Ezzel véget ért a küldöttgyűlés. A rektor zárszavában a közepesnél jobbra értékelte a vezetés elmúlt egyéves teljesítményét. Ez jó eredmény, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy milyen nehéz időszak áll az egyetem mögött. Elég, ha csak a szűkös anyagi feltételekre, vagy a Kinizsi utcai épületért és tornatermekért a református egyházzal, illetve a Műszaki Egyetemmel folytatott kőkemény küzdelemre, vagy a gazdasági vezetők felmondása miatti, novemberi februárig tartó gazdálkodási krízisre gondolunk. A vita hiánya indirekt módon nyugtázta ezt az értékelést.

Kornai János díszdoktorrá avatása

Díszdoktoravatás volt egyetemünkön május 21-én, Kornai Jánosnak, a Harvard Egyetem professzorának „doctor honoris causa” avatására került sor. Az ünnepi ülést az elnök, Veress József rektorhelyettes nyitotta meg, köszöntve a megjelenteket. Majd felkérte Zelkó Lajost, a közgazdasági kar dékánját, hogy ismeresse Kornai János tudományos munkásságát.

„Díszdoktorrá fogadom”

„Kornai János 1928-ban született Budapesten. A Budapesti Tudományegyetemen tanult. 1956-ban lett a tudományok kandidátusa és 1965-ben a közgazdaság-tudományok doktora. 1976-ban az MTA levelező tagja, 1982-ben rendes taggá választották. Munkahelyei: Tudományos munkatársa az MTA Közgazdaságtudományi Kutató Intézetének, osztályvezetője a Textilipari Kutató Intézetnek, majd ismét az MTA Közgazdaságtudományi Kutató Intézet munkatársa, jelenleg osztályvezetői beosztásban. 1986 óta párhuzamosan a Harvard Egyetem közgazdász professzora. Tudományos és oktatói munkásságát megosztja Amerika és Magyarország között.

Kornai János 1964 óta gyakran tett eléget vendégprofesszori meghívásoknak neves nyugati egyetemeken. Számos más ország akadémiáinak tiszteletbeli vagy külföldi tagjává választották, illetve díszdoktorává avatták. 1982-ben lett a F. E. Seidman Distinguished Award in Political Economy kitüntetettje, 1983-ban a Humboldt Díjat, Magyarországon Állami Díjat kapott. Számos nagy nemzetközi társaság elnöke, alelnöke volt. 1989 óta tagja az Európai Újjáépítési Bank Tudományos Tanácsadó Bizottságának, a Magyar Társadalomtudományi Társaság ideai alelnöke.

Kornai János közel négy évtizedes tudományos munkásságával nagymértékben hozzájárult a magyar gazdaság és társadalom valóságos megismeréséhez. Nagy része van abban, hogy a magyar közgazdaságtudomány új fejlődésnek indul és a világ közgazdaságtudományának fontos és elismert részévé vált. Vitathatatlanul a nemzetközi tudományos életben legjobban elismert és értékelt magyar közgazdász tudós.

A dékán ismertette Kornai János tudományos munkásságának néhány fontosabb állomását. Eredményeit: „első nagy jelentőségű könyve: „A gazdaságvezetés túlzott központosítása”, 1954—55-ben elhatározta, hogy nem lesz többé a szocialista rendszer és semmilyen más rendszer propagandistája, hanem annak kutatójává válik. Ennek megfelelően a könyve a központi tervutasításos rendszer alapos bírálata

volt. Ezzel összefüggésben vesztette el átmenetileg állását az MTA Közgazdaságtudományi Intézetében. A könyv a magyarországi gazdasági rendszer bírálatának és ezen keresztül a gazdasági mechanizmus később meginduló reformjainak kiindulópontjává vált. Antiequilibrium című könyvével hozzájárult az állandó egyensúlyhiányos magyar gazdaság megismeréséhez és a világ közgazdaságtudományának is új irányt adott. Hiány című nagy műve bizonyítja, hogy érdeklődésének középpontjában mindig a magyar gazdaság volt és maradt.

„Ez a könyv a szocialista gazdaság működésének legátfogóbb vizsgálatát és kritikáját a közgazdaságtani világirodalomban. Egyik kevésbé ismert munkáját a vállalatok nyereségének bürokratikus újraelosztásáról társzerzővel, egyetemünk egyik — Kornainál sokkal fiatalabb — oktatójával, Matits Ágnessel készítette. A Hiányban megkezdett gondolatokat fejlesztette tovább. „A szocialista rendszer: a kommunizmus politikai gazdaságtana” című legújabb, egyelőre csak angolul megjelent könyvében, amely néhány hónapon belül magyarul is olvasható. Ezeket az elméleti gondolatokat a mai magyar gazdasági átmenet problémáira alkalmazta „Indulatos röpirat” című nagyhatású művében.”

Veress József megköszönve a dékán méltatását, felkérte a díszdoktorjelöltet, hogy járuljon az elnökség elé, ahol a rektora, Andorka Rudolf kézfogással és az oklevél átadásával tiszteletbeli doktorrá fogadta Kornai Jánost.

„Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani ezért a nagy elismerésért — kezdte beszédét Kornai János. — Nagyon büszke vagyok arra, hogy ebben a megtiszteltetésben részesítettek. Külön nagy öröm, hogy ezt Budapesten attól az egyetemről kapom, amely a magyar közgazdasági oktatás központja. Nagyon szeretném további munkámmal megszolgálni a kinttételest, és az egyetem segítségére lenni.” Majd rátért szétfogó előadásának megtartására „Gondolatok a közgazdasági kutatás helyzetéről és feladatairól” címmel, amelyet a lap ötödik oldalán ismertetünk. Az előadás végeztével az ünnepség a Szózatnál ért véget. Ezt követően az egyetemvezetés fogadtatott díszdoktorunk tiszteletére.

A díszdoktoravatás alkalmából az egyetem központi könyvtára kiállítást rendezett Kornai János megjelent műveiből.

H. E.

Nyári bulik a KDC-ben Egész szünetben nyitva

Régi vágya teljesül a Közgáz DiákCentrumnak az az, hogy egész nyáron nyitva tart a klub. Kelemen Zoltán klubvezetőtől megtudtuk, hogy egy-két éve a KDC vendégei közül is sokan megkérdezték: miért nincsenek nyáron is bulik? Manapság, amikor egy balatoni kiruccanás is komoly összegbe kerül, sokan töltik nyári szabadidejüket Budapesten, ezért több egyetemi klub nyáron is „üzemel”. Közönség tehát van és időn végre az egyetem gazdasági vezetése is „áldását” adta a nyári nyitva tartás ötletére.

„A KDC-nek akkor is megéri nyári bulikat szervezni, ha az nem hoz tiszta nyereséget — mondja Zoli. — Az elmúlt években ugyanis bevételük híján június-július-augusztusban csak kiadásaink voltak (bér, karbantartás, felújítás) és ez felemésztette szinte az egész tavaszi nyereségünket. Ha ezt a veszteséget megszüntetjük, akkor üzleti-leg már jól járunk.”

Koncertek nem lesznek, ehhez azért nem elég a néző is, nincs elég olyan együttes sem, amelyeket meg lehetne hívni. Szép épületünk túlságosan nagy igénybevételétől nem kell tartani. Aki járt valaha KDC-ben, az láthatta, hogy a szervezők, rendezők kínosan ügyelnek a rendre, a tisztaságra.

Pedig jópárszor rendkívül nagy tömeg szórakozik itt. Idén több olyan este is volt, amikor 2500 vendége volt a klubnak. „Amikor közgazdászok számára ingyenes a belépés, ilyen például a KEN hetében rendezett buli, mindig rengetegen vannak — egészíti ki Zoli. — Kicsit csodálkozunk ezen, hiszen a mi egyetemünk diákjainak egyébként is csak 50 forintba kerül a jegy. De nézőszámrekordot nemcsak ilyen alkalmakkor érünk el. Idén tanással nagyon jó hangulatra sikerült a KDC öt éves fennállását megünneplő bulink. A Holló színház előadásán — ahogy mondani szokták — a csillá-

ron is lógtak az emberek, és a diszkóban Szeles Tibi nagy sikert aratott az azal az ötletével, hogy ezen az estén az elmúlt öt év slágereit játszotta az aktuális sikerek helyett.”

A KDC nyári nyitva tartásához nem kis problémákat kell megoldaniuk a klubosoknak. A rendezők jó része vidéki, nehéz lesz őket elérni, bár a klub vállalta, hogy kifizeti utiköltségüket. Meg kell küzdeni a hatóságok ötletszerű áremelési kampányaival is (Legújabbban például a Szerzői Jogvédő Hivatal a bruttó jegybevétel 6 százalékát szeletrné lefoglalni, miközben nemcsak a díszben játszott zenéért, hanem például a mozifilmekért is fizet, aki KDC-jegyet vesz.)

„Szokatlan feladatot jelent számunkra a nyári nyitva tartás de megéri a fáradságot, ha megbirkózunk vele — mondja Zoli. — Továbbra is szeretnénk tiszta eszközökkel a lehető legjobb szolgáltatást nyújtani vendégeinknek.” (k.)

K. S.

Konfliktuskezelő központ a Közgázon

Etnikai békéltetőkonferencia Budapesten

Magyarországon nem lesz Los Angeles, olvashattuk a megrázó hírek mellett rögtön a kommentárokat is — csak épp arra nem volt utalás, mitől is magabiztos az a derűlátás itt a környező etnikai háborúk árnyékában. Igen ám de Los Angelesben sem tudták, hogy ott Los Angeles lesz — mondhatná bárki, ez azonban tévedés: sokan, régóta tudatában vannak annak az Egyesült Államokban, hogy a kezeletlen etnikai konfliktusok robbanással fenyegetnek. A gyakran halállal végződő „háborúk” az iskolákban a legfiatalabbak körében is pusztítanak. A Los Angeles Times április 19-i száma néhány nappal a „zavargások” előtt olyan kezdeményezésekről számol be, amelyek eredményesen képesek kezelni, megelőzni a faj alapú személyes összetűzéseket. A módszerek ma már nálunk is hozzáférhetők.

A Partners for Democratic Change nevű egyesült államokbeli intézmény közreműködésével konfliktuskezelő központok jöttek létre szerte Közép-Európában és a FÁK-ban. A két magyarországi

központ egyike a Közgázon van, vezetője Kerekes Sándor, egyetemünk docense. Hogy az ilyen központokra, feszültségoldó módszerekre szükség van Magyarországon, ahhoz semmi kétség nem férhet. A kisebbségi, nemzetiségi törvénytervezetről május 8. és 18. között folytatott tárgyalások, egyelőre végeredmény nélkül, megszakadtak. A tárgyalások fizikai állóképességben és szellemi hajlékonyságban sokat követeltek tőlünk — fogalmazott Doncevo Toso, a 13 magyarországi kisebbség egyikének, a bolgároknak a képviselője. Az utca szintjén pedig egyértelműek a feszültségek, amelyeknek középpontjában cigány, zsidó, homoszexuális, hajléktalan honfitársaink, valamint a köztünk élő fekete, ázsiai, arab embertársaink állnak.

Az Egyesült Államokban mediátornak hívják az etnikai konfliktuskezelőt. Közülük ketten, Gail Sadalla és Raymond Shonholtz, a Partners for Democratic Change elnöke jött el San Franciscóból, hogy hazai kisebbségi vezetőket tanítsa a Közgázus működő magyar konfliktusmegelőző és

kezelő központ Etnikai Békéltető Bizottságok létrehozásával foglalkozó budapesti konferenciáján, május 23–24-en.

Báthory János, a Nemzetiségi és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökhelyettese azt állapította meg üdvözlő szavaiban, hogy Magyarországon a béke szíge a gyűlölködés itt mérhető szintje alapján.

Raymond Shonholtz szerint addig is bőven akad tennivaló, amíg a demokrácia és a reménylét jól elterjed. Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy Magyarországon és Közép-Európában több lehetőség van a változásra, mint bárhol a világon, beleértve Észak-Amerikát és Észak-Európát is; itt most a világ demokráciáját lehet előrevinni. A magyar kisebbségi törvény sokkal előbbre tart, mint a többi hasonló a régióban, s szívesen látnék egy ilyen törvényt, mint a magyar, a saját hazában is — mondta a Partners for Democratic Change elnöke. Konfliktusok természetesen itt is vannak, bár az utóbbi évtizedekben megpróbálták rájuk fedet tenni. Ez azonban nem működik, egy

lefojtott kukta bármikor robbanhat. Azt is fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy legyenek bár nagyon sikeresek a konfliktuskezelő akciók, azok a társadalmi igazságtalanságot, a gazdasági megkülönböztetést, a rasszizmust összetársadalmi szinten nem tudják megszüntetni.

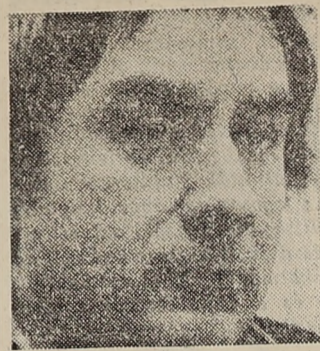
A konfliktusokat becsülni kell, mert bennük információ van — folytatta az előadó —, csak legyünk képesek észrevenni őket. A konfliktusok általában vitába, a viták támadásba fulladnak, ahol is mindkét fél kizárólagos győzelemre törekszik. Ez azonban nem működik és nem vezet eredményre. Jól jelzi ezt a felfogást az a téves, ám általános érvényű ülésrend, hogy a tárgyalófeleket a terem vagy az asztal két szembenálló oldalára ültetik. A mediátorok felfogásának az felel meg, ha a felek ülnek az egyik oldalon, s a problémát „teszik” a mindkettőjükkel szembe. A támadás így értelemszerűen nem egymásra, hanem a problémára irányul, míg a felek között a megoldás érdekében kapcsolatnak, együttműködésnek kell létrejönnie. A kulcskérdés egymás meghallása, meghallgatása, ahelyett, hogy ki-ki a saját rögeszméjét hajtogatná.

A konferencia — amelyen sokféle magyarországi kisebbség képviseltette magát — műhelymunkával, kiselőadásokkal, konzultációkkal, közös tanulással, közeledéssel folytatódott.

M. G.

Papp Zsolt

1944–1992

Ismét leng a fekete zászló az egyetem bejárata fölött. Meghalt Papp Zsolt, a filozófia tanszék tanszékvezető professzora.

A hír hallatán az ember először mintha ürbe, nagy feketeségbe bámolna. Aztán kétségbeesetten nyúl részletek, szavak, mondatok után, megpróbálja elképzelni a történeteket, eseménytől silányítva azt, ami tragédia. Ilyenkor születnek a nekrológok. Majd később, ki-nél-kinél máskor és máskor kezd el igazán fájni, ami történt; akkor, amikor hiánya átjárja a testet és a lelket. Es akkor az is világos lesz, hogy mindezt nemigen lehet megírni.

Még keresgéljük a szavakat, a mondatokat, a képeket. Hogyan lehetne elbűcsúztatni Papp Zsoltot? Egy olyan embert, aki több volt, mint filozófianár, aki több volt, mint szociológus, több mint közíró, és végképp több, mint tanszékvezető professzor.

Mire emlékezzünk? Arra, hogy bár viszonylag rövid ideje dolgozott egyetemünkön, mégis nagy népszerűségnek örvendett mind a hallgatók, mind az oktatók körében? Arra, hogy az egyetemi tanácsba való beavaztatása azt mutatja, az egyetem meghatározó sze-

mélyiségévé vált ez alatt a szűk három év alatt? Méltaság talán azért, hogy toleranciát, pluralizmust, felszabadult szellemet és ezzel egy időben konszenzust hozott egy válságokkal küszködő tanszékre? Jelezzük, hogy ittléte növelte az egész egyetem és különösképpen a tanszék presztízsét? Említsük a szellemi vezetésével kiforralt új tanszéki profilt, mely egy színes kínálatot nyújtó társadalom- és gazdaságfilozófia tanszék felmutat, s melynek első zsenge hajtása a társadalomfilozófia módszertan? Emlegessük talán szociológusi munkásságát? Azt az önként vállalt szerepet, melyet a XX. századi nyugati társadalomelméletek közvetítésében és alkotó újrarendelésében játszott? Talán soroljuk fel könyveit, publicisztikáit? Beszéljünk arról, milyen nagy hatással volt kortársaira és a napi-és hetilapokban megjelent írásait olvasókra azzal a szellemmel, melyet e mivésen megformált cikkek közvetítettek?

Papp Zsolt messi világot leheletét hozta el nekünk. A német történelmet és Itáliát, a toszkan boltiveket és a dunai horgászatokét, '68-ét és a „Nagy Generációt”, Krúdyt és Petri Györgyét. Szépirásá nemesítette újságcikkeiben Habermast, Max Weber, Durkheimet és a többi társadalomtudományi óriást.

Értelmiséget nevelt, értelmiségi volt maga is, a legnagyobbak közül való.

Mindezt majd megírjuk még pontosabban is.

Filozófia tanszék

Papp Zsolt temetése június 9-én 13 órakor kezdődik a Farkasréti temetőben a Makovecz-ravatalozónál.

Az átalakulás szociális terheiről A fővédnök Göncz Árpád volt

A „Társadalmi átalakulás — mint szociális kihívás” címmel rendezett konferenciát a Fraternité Tanácsadó Rt., a Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, a NOBLE LOWNDES PX Kft. és egyetemünk május 22-én a főépületben. A tanácskozás fővédnöke Göncz Árpád köztársasági elnök volt, aki végigülte az egész napos rendezvényt. Az értekezlet témájához (is) hiszen semmiféle protokolláris kiváltságot nem fogadott el: nem ült ki az elnökségbe; az ebédet a menzán, másokhoz hasonlóan, sorban állás után, vizes tálcáról, a „mezei” menzafelügyelőknek „fenntartott” usztalnál fogyasztotta el.

A konferencián előadást tartott Illés István (MTA Regionális Kutatások Központja), Kakuszi István (Népjóléti Minisztérium), Munkácsy Ferenc (Munkaügyi Minisztérium), Orosz Éva (ELTE), Tóth István (BKE szociológia tanszék) és Zombori Gyula (MTA ösztöndíjas). A bevezető előadást Andorka Rudolf, egyetemünk rektora mondta el. Ebből idézünk egy gondolatot:

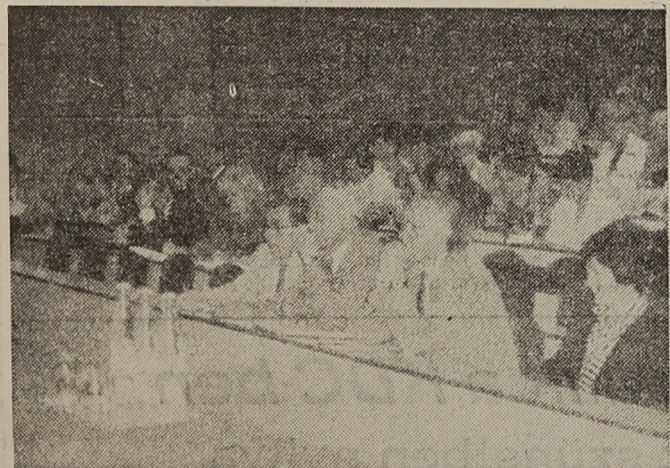
„Mint ahogyan azt Szelényi Iván már 1986-ban igen bölcsen és előrelátóan megfogalmazta, súlyos hiba Magyarországon a piacorientált gazdasági reformokat és a szociálpolitikát egymással szembeállítani. (...) A gazdasági reformok szószólóinak és a szociálpolitikai reform szószólóinak nem egymás ellen kell érvelniük, hanem össze kell fogniuk, mert céljaik csak együtt érhetők el.

Magyarországon a szociálista korszakban a tág értelemben definiált szociális kiadásokra fordított összegek jelentékenyek voltak, de tévedés lenne azt állítani, hogy nagyobbak voltak, mint a nyugat-európai kapitalista társadalmakban általában.

Nem állítható tehát, hogy a szociális kiadások nagysága tekintetében Magyarország valamilyen sajátos „szociálista” modellt valósított meg. Ezzel szemben sok tekintetben alapvetően ésszerűtlen volt ezeknek az összegeknek a felhasználása, többek között azért, mert a szociálpolitikan keresztül nyújtott támogatások sok formája egyáltalán nem azoknak jutott, akik arra a leginkább rászorultak. (...) Szeretném azt a kétségtelenül vitatható — alapvetően leszögezni, amelynek alkalmazásával szüntettem a rendszerváltozás társadalmi költségeit — és hozzá kell tennem: a szociálista rendszerből örökölt számos szociális problémát — a leg-eredményesebben lehet mérésük. Ez az alapelv a következő: mindenekelőtt a magyar társadalom legszegényebb részét (...), mintegy másfél millió embert kell a további elszegényedéstől a lehetőségekhez képest megvédeni, a szociálpolitikát ennek megfelelően úgy kell átalakítani, hogy a rendelkezésre álló összegeket a lehető legnagyobb mértékben osszák el és elsősorban ennek a legszegényebb rétegnek juttassák.”

Tárt kapu várja az elnököt

Ez húsbavágó téma

Újra van szakértője az egyetemi menzabizottságnak, aki ellenőrzi, hogy az ételek valóban tartalmazzák-e mindazt, amiért a vevő fizet. A testület április 30-i ülésén Kálmán Z. Lászlóné, aki tiszteltdíjért végzi ezt a munkát, beszámolt arról, hogy az elmúlt 1,5–2 hónap alatt nem tapasztalt súlyosokténtést.

A bizottsági megbeszélésen részt vettek a Pest-Budai Vendéglátó-ipari Rt. képviselői, illetve a Zsil utcai és a főépületben levő menza vezetői. Rózsás Péter, HT-elnök, aki szintén vendégként volt jelen, egy korábbi nyilatkozatával összhangban kifogásolta az árakat, és azt, hogy túl kicsi a választék az olcsóbb ételekből.

Cseh Balázs (III. éves), a bizottságban helyet foglaló új hallgatói képviselő mindezt kiegészítette azzal, hogy átfogó felmérés alapján kellene az igényeket összegezni,

„Szaftos” kérdések a menzabizottság előtt

Szalay László (jogi tanszék), a menzabizottság elnöke több észrevételt tett, amelyek talán kicsinyességné tűnhetnek, ám a jó étkeztetés igazán az ilyen részletek jó megoldásán múlik: A következőkről esett szó: Ha a dolgozó, tanár, diák kéri: A főzések feltétlenül adjanak saftot; Melegítsék meg az ételt; adjanak szalvétát (a pénztárhoz); Biztosítsák a fűszereket (a pulnát kell kérni), az üdítőt drága műanyag pohár helyett adják üvegpohárban, a tálcákat jól mossák el és szárazon tegyék ki; a kenyérszeletek mérete ne változzon, ha az árak változtatlan.

Az üzemeltető képviselői messzemenő egyetértésükről

biztosították a testületet a felvetésekkel kapcsolatban. Egy további apróságként azt is megígérték, hogy lesz tükörtojás a kínálatban.

A büfék helyzetéről az ülésen megállapították, hogy a hátsó, a déli szárnyban levő, a menza által üzemeltetett büfé jó, lehetővé teszi étkezési jegyért is hidegkonyhai áruk vásárlását. (A vevők bármilyen további áruválasztására vonatkozó igényét készlet teljesíteni.) A kiszolgálás itt nagyon udvariags. Az északi szárnyban levő büféről a személyzet folytonos cserélődése miatt semmit sem lehet tudni.

A bizottság javasolja, hogy oldják meg olcsó, de laktató ételféleségeket (például lángos) arusítását. Megállapították azt is, hogy ismeretlen okból késik a menza üzemeltetőjével megkötendő új szerződés rögzítése.

A menzabizottság azt kéri az egyetem dolgozóitól, hogy bármilyen kifogásuk van, azt azon melegében jelezzék a menza vezetésének vagy a testület valamelyik tagjának. Az újjáalakult testület elnöke: Szalay László. Tagjai: Barna Gyula (a Zsil utcai oktatók képviselője), Kovács Annabella és Németh Béláné (az FDSZ szb-jének nevében), Török Papp Kornélia (a hivatali szervezet képviselője), Nagy Sándor (a gazdasági igazgatóság üzemeltetési osztályának vezetője) és Cseh Balázs (hallgatói képviselő).

(k.)

Zsolt

Negyedszázados érettségi találkozásom után felelevenített élményekkel újból feltöltődve, ma bejöttem, s szinte azonnal megtudtam, Te is találkoztál velem, és soha nem jössz vissza. Mint botcsinálta vezető e tanévben ismerhettem meg Papp Zsoltot, az embert. Hiszen írásaid eddig is beszéltek szerzőjük helyett. A mérték- tartó, higgadt elegancia és a megkérdőjelezhetetlen tudás olyan ötvözetet közvetítettek, munkáid számomra, ami megszégyeníti a legkisebb szakmai hanyagságot is. Tudásodnál talán csak szerénység volt nagyobb. Milyen szeretettel beszéltél azokról a „fiataljaidról”, akik az általában megálmódott filozófiai tanszék kulcsfigurái lesznek! Milyen elkötelezetten védted a tanszék értékeit, miközben vállaltad az átalakulás személyi konzekvenciáit is. Lehetetlen akár megközelítőleg is megbecsülni azt a veszteséget, amit a Te hiányod okoz majd egyetemünknek. Lehet, hogy a sors útját generált véletlen számok irányítják, nem tudom. Csak azt tudom, hogy ez a lépés torokszorítóan kegyetlen volt és nagyon sokáig nem leszünk képesek kiheverni. Drága Zsolt! Nagyon hiányzol nekünk.

Veress József

1944–1992

Éjjel, ha romokban hazaérsz, hazudd, hogy értesz e félálomvilágban, pakolj el, mosogass el, ágyazz meg, puszild meg alvó lányaid, s lapozz fel az újsághalomból 5-10 embert, ki ért, ki írni tud kis hazádban: Lengyelt, Esterházyt, ..., Pappot. Most már csak 4-9. Halott.

-s

Gazdagon, nagyon szegényen

Relikviákká nemesülnek a féltve őrzött előadásjegyzetek, az általa adott fordítandó anyag, az ajánlása, könyvei, tanulmányai, cikkei. A villanófényben kimerevedik hihetetlen munkabírása, finom ironiája, alázata, TANÍTÁSA. Írásait olvasva most már csak az ő, ki tudja hova siető hangján halljuk azokat. Most itt állunk gazdagon, NAGYON SZEGÉNYEN.

Manó

„A virslik megálltak a levegőben”

Fantasztikus volt, amikor elengedte magát. „Mondja kolléga, hogy van ez? En nem tudom.” Aztán folyamatosan jött belőle: könyvek, nevek, gondolatok. Minden beszélgetés végére összegyűlt legalább ötszáz oldal elolvasnivaló. Adorno, Marcuse, Habermas — Walter Benjamin. „Köszölni kellene Pesten és egyszerűen leírni, amit lát.” Jelentem köszöntem, de nem tudtam leírni. Csak Ó tudná, ha elengedte magát. „A virslik megálltak a levegőben” — és most már ott is maradnak. (Papp Zsolt meghalt.)

fp

Oktatási igazgatót

Alkotmánybírósgát címmel jelent meg a múltkor Kézgazdászban Máté Dániel alias Dugó cikke. Dugó — mint veterán harcos — az érdekképviseleti munkának — soha megállapítása találó, azonban véleményem szerint sok kérdést rosszul lát.

Nem igaz, hogy a rendszer nem vált be. A múlt sikerei igazolták, a jelenlegi struktúra létrehozói. Most azonban már egy számtalan vonatkozását tekintve új rendszerben kell mozognunk. Erre reagálni kell, s már tettünk is jó néhány lépést, ez irányban, azonban még az igazán fontos lépések előtünk állnak. A HT-nek minden körülmények között fenn kell maradnia s jelenlegi szerepét inkább bővíteni kell, mintsem csökkenteni. Mivel a HT az egyedüli közvetlenül minden hallgató által választott testület.

Ez azonban csak kitérő, mert az említett cikknek sem ez volt

a lényege. Dugó egy olyan bizottság létrehozását javasolja, amely gondoskodik a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat betartásáról.

E gondolat — vagyis azaz, hogy nem a hallgatóknak kellene arról vitáznunk tanszékkel, hogy az illető tanszék gondoskodik-e megfelelő tájékoztatásról, vagy hogy eléendő vizsgaidőpontot irtak-e ki, odafigyelve arra, hogy azok ne ütközzenek más vizsgákkal — én magam is egyetértek. A hallgatóknak jelezniük kell a problémákat és a HT-nek kellene feladatának lenni ezeket „kikavarni”. A mai kaotikus viszonyokat, amikor egyes tanszékek ilyen-olyan vélt vagy valós indokokkal következmény nélkül szegik, szeghetik meg a TVSZ-t, fel kell számolni. Ezeknek a problémáknak az orvosására a HT valóban képtelen. Egyrészt ha reggeltől estig futkározánk

se lenne garantálva, hogy rendeződnek is a dolgok, másrészt ezek a problémák főleg vizsgaidőszakban kerülnek az érdeklődés homlokterébe, amikor — istenem, halandók vagyunk — mi is vizsgázunk.

A probléma rendezését én két dologban látom. Egyrészt meg kell alkotni az új TVSZ-t, amely végre hosszú távra világosan egyértelműen rendezi az egyetemi polgárok, azaz oktatók, hallgatók egymáshoz való viszonyát, jogaikat s kötelességeiket. Másrészt az alapozó oktatásszervezési egységekhez hasonlóan, azt mintegy példának tekintve megszervezni az egész egyetem oktatási igazgatását. A fentebb már illusztrált példák ugyanis főleg felsőbb években történnek, ahol a karokon belül és karok között hiányzik a koordináció, a felügyelet ilyen téren. Kerékgyártó Györgyné vezetésével az alapozókészésnél

már a szorgalmi időszak elejétől odafigyelnek arra, hogy mikor lesznek a vizsgák, hogy mikor jelennek meg a könyvek. Tudom, felsőbb években ez jóval nehezebb, de nem megoldhatatlan, szerintem bizonyos szinten legalábbis. Ezért szorgalmazzuk, hogy legyen oktatási igazgató, aki minden dolgot kézben tartja.

Tehát bizottság helyett egy szervezetet kell létrehozni, s ezzel párhuzamosan felülvizsgálni illetve rendezni az oktatásadminisztráció helyzetét. Mindezek a HT jogait nem csorbítanák, hisz ezeket a feladatokat hallgatók úgysem tudják elvégezni, mert ezeket a feladatokat csak az egyetem tudja és az egyetemnek kell megoldania. Szarvas Beatrix tanárnőtől mindenestre ígéretet kaptam, hogy főleg a vizsgaidőpontok összeegyeztetését a következő félévtől megpróbálja megoldani.

Rózsás Péter

Az oktatók tudományos munkássága

A könyvtárban összegezték az egyetem oktatóinak az elmúlt három és negyed évben, 1989 és 1992 között megjelent publikációját. A listát a könyvtári nyilvántartás, a személyzeti osztály és a tanszék információi alapján állították össze. Az összesítés a tudományos folyóiratokban, a gyűjteményes művekben, konferenciakötetben szereplő cikkekre, tanulmányokra, valamint a jegyzetekre és a könyvekre terjed ki, de nem

tartalmazza a heti- és napilapokban megjelent írásokat, interjúkat, valamint korábbi művek változóan utánnyomásait (az átdolgozott új kiadásokat azonban igen). A többszerzős művek általában egyszer szerepelnek. Az összeállítás kizárólag mennyiségi szempontokat tartalmaz. A kimutatás személyenként és tanszékenként összesítve tartalmazza a publikációkat, az alábbiakban a tanszéki összesítéseket ismertetjük:

Tanszék neve	létszám	könyv	cikk	ebből külföldön meg.	összes
agrárgazd.	11	10	55	11	65
alk. gazdán.	37	31	74	4	105
elm. közgazd.	13	9	54	5	63
emberi erőforr.	12	7	56	9	63
filozófia	23	3	45	2	48
gazd. földrajz	7	10	13	—	23
gazd. jogi	8	20	77	1	97
gazd. pol.	9	12	74	7	86
gazd. tört.	9	5	29	5	34
jövőkutatás	7	10	40	1	50
körny. tud. és tech.	11	11	14	—	25
közp. elm. tört.	7	7	17	3	24
közszolg. tan. közp.	11	8	19	—	27
külgazd.	18	11	46	—	57
makroökönómia	10	9	33	1	42
marketing	14	7	12	2	19
mikroökönómia	14	8	35	1	43
matematika	24	7	24	11	31
mat. közgazdaságtan és ökonometria	7	5	12	1	17
hemz. kapcs.	13	7	45	2	52
angol	35	9	9	—	18
francia—olasz	22	10	8	2	28
német	25	13	5	4	18
orosz	22	12	17	—	29
spanyol—portugál	14	7	1	—	3
operációkutatás	14	16	13	4	29
pedagógia	6	11	18	—	29
Pedagógus-közgazdászok	5	8	9	1	17
Továbbképz. és inf. Központja	23	26	58	8	84
pénzügy	17	14	91	4	105
pol. tud.	22	11	31	—	42
statisztika	15	5	3	—	8
számítástud.	6	—	2	—	2
MSZI inf. rsz.	19	10	5	—	15
számvetel	33	16	113	19	129
szociológia	35	34	80	7	114
vállgázd.	21	14	77	9	91
vez. szerv.	15	22	62	15	84
vil. gazd.	—	—	—	—	—

Az egyéni lista élén a következő oktatók állnak: Andorka Rudolf (6 könyv, 59 cikk, külföldön 16), Ágh Attila (6, 43, 4), Sárközy Tamás (7, 31, 0), Tardos Márton (2, 30, 7), Bácskai Tamás (11, 19, 1), Veress

József (5, 23, 0), Bihari Mihály (3, 24, 0), Csáki Csaba (3, 24, 8), Palánkai Tibor (4, 21, 3), Chikán Attila (11, 13, 4), Simai Mihály (6, 18, 3).

Összeállította: m. g.

A helyettes államtitkár

Beszélgetés Elek Sándorral, a szociológia tanszék oktatójával

Elek Sanyival jó kapcsolatban voltunk az egyetemen. Azok közé az oktatók közé tartozott, akik farmerban, kényelmes ingekben járnak. Ha összefutottunk a büfében, mindig találtunk közös témát, politizáltunk, vagy egyetemi ügyekről beszélgettünk. Örömteli meglepetéssel értesültünk a hírről, hogy Elek Sándor, a szociológia tanszék adjunktusa február 10-től helyettes államtitkár a Földművelésügyi Minisztériumban. Miniszteriális tisztviselő lett, egyébként nemigen változott, egyetemi óráit is változatlanul megtartja.

— **Hogyan és miért lettél faluszociológusból döntéshozó agrárvezető?**

— Hivatalosan a közigazgatási államtitkár tett erre javaslatot, a kinevezés pedig a minisztertől származik. Ez nem politikai állás. Túlságosan ismert személyiség nem voltam, de szakmai körökben számontartanak.

— **A mezőgazdaság mely részleteiért vagy felelős?**

soha nem gondoltam, hogy itt kötök ki.

Az agrárvilág elég szűk, nagyjából az én generációm ma a meghatározó itt, a minisztériumban.

A döntéshozás viszonylag rugalmas dolog. Sokan azt mondják, hogy a kormányknak nincs agrárpolitikája. Ez nem igaz, itt van leírva magyarul, angolul, ehhez kell igazodni, a konkrét ügyekben rugalmasan. Az ágazat privatizációja sem rigorózus dolog, optimális döntés nincs. A folyamatok a gazdaságban még a politika kizárása esetén is érdekesoportok megegyezésén

— A szövetkezetek átalakítása, a falufejlesztés, az agrárstruktúra átalakítása, a privatizálás, a tudománysszervezés és az oktatás tartozik hozzám. Nem karosszék-szociológus vagyok, tízegynéhány éve foglalkozom kisgazdaságokkal. Fél évig Cambridgeben voltam vendégkutató; az európai agrárszervezetet és az elmaradott területek kezelését tanulmányoztam. Ezzel együtt is,

műlnak; érdekfűzők itt is vannak.

— **A mezőgazdasággal kapcsolatban leginkább abban van ma egyetértés, hogy válságba jutott ez a sikerágazat.**

— Nagyon meg kell gondolni, hogy mit lehet és mit nem, amikor úgy kell átalakítani egy ágazatot, hogy annak közben működni kell. Valóban sikeres volt az agrárszektor a nyolcvanas évek végéig, de semmiképp sem működhetett volna úgy tovább, hisz alapvetően a KGST-piacra volt kitalálva és erősen kü-

lönbözött a nyugati mezőgazdaságoktól. Nálunk a törpebirtok és a latifundium volt jellemző, sok monopóliummal.

A változást bizonytalanság fogadja, nincs tőke és hiányzik a tapasztalat is. Alapvetően

a társas vállalkozás, a középfarm és a részmunkaidős gazdaság változataira kell alapozni

a magyar mezőgazdaságot is. Az agrárszervezetet össze kell kapcsolni a településfejlesztéssel és a válságkezelésben komplex tervekkel kell a kormányknak segítenie a helyzetet. Az egyszerű ártámogatás erre nem megoldás. Az ártámogatások konzerválják az elmaradott térségek gazdasági szerkezetét, akadályozzák a strukturális megújulást.

— **Milyen változást hozott ez a munka az életében?**

— Itt a kapcsolódások szerteágazóak, másképpen működnek a dolgok, mint az egyetemen; kevésbé lehet személyhez kötni a döntéseket. Az egyetemen a nyolcvanas években megszokta az ember, hogy saját felelősségére beszél és beszélhet, maga viseli véleménye következményeit, a testületi játék nemigen jellemző. Ha én most mondom valahol valamit, azt úgy veszik, hogy X. Y. mondta a minisztériumból. Azon még nem gondolkodtam, hogy meddig maradok itt, de abban biztos vagyok, hogy hasznos

attól félttem, hogy megpróbálják eltitkolni előlem.

vagy legalábbis szépitni. Más a munka módszere is: az egyetemen hozzászóltam ahhoz, hogy végiggondoljak valamit, fél nap alatt ne döntsek, itt ez is másképp van. De a tudomány, a kutatás, az egyetem sem tökéletes, csupán egy szelete a világnak. Az itt szokásos életstílus nem okozott nehézséget: a korán kelés nem gond, nem zavar, hogy egész nap itt kell lenni, van elég munka, amit úgyis el kell végezni. Az öltönyt munkaruhának fogom fel, bár idekerülésemig ritkán vettem magamra. Új munkatársaim

tapasztalatokkal térhetnék vissza oktatni és kutatni. Nem akartam elszakadni az egyetemről, de nem azért, hogy menedéknem megtartsam. Szociológusként az ember arra szerződik, hogy kiderítse a dolgokat, itt

esodálkoztak egy kicsit, hogy első nap őket jártam körbe, ahelyett, hogy rögtön a kocsihoz és a sofőrrel rendelkeztem volna, aztán megszokták, hogy ilyenfajta külsőségek engem nem érdekelnek. Eppógy a minisztériumi menzán eszem, mint a miniszter és a többi dolgozó, meg a kívülről bejárók.

— **Mennyiben látod más-ként az egyetemet, mint korábban, változott-e az egyetemhez fűződő viszonyod?**

— Az egyetem egészét nem látom át, nem tudom pontosan, hol állnak az ügyek.

Pénzt még nem kértek tőlem,

igaz, legfőképpen az agrárosoknak tudniuk adni, főleg tanácsot. Komolyabbra fordítva a szót: az egyik tendencia, amivel nem értek egyet, az az, hogy stratégiai kérdésekben döntő szavuk legyen a hallgatóknak. Jó egyetemen sehol nincs ez így. Cambridge-ben például

nagyon sok tanszék megy a hallgatók után,

igyekeznek a kedvükben járni, ez pedig nem jó. Ha egy-egy tanszék sorsáról kell dönteni, van épp elég más mérce, mint a hallgatók véleménye: meg lehet nézni, hová kerültek végzőseik, milyen a munkatársak szakmai reputációja és ilyesmi. Szóval, van bennem némi szkepszis azzal kapcsolatban, vajon jó irányba megy-e az egyetem.

Elgondolkoztató számomra a három plusz kettes képzési szisztéma is. Ez alapvetően az angolszász modell, de ennek ottani működési körülményeit

eszébe nem jutna senkinek, hogy diákok döntsének tanszékkel, tárgyakkal kapcsolatos ügyekben. Engem nem idegesít különösképpen a Közgázton megfigyelhető helyzet, de szereptévesztésnek tartom. Látható is, hogy

is fgyelemben kellett volna venni, mielőtt itt bevezettük. Két dolog kell ugyanis hozzá: olyan középiskolai rendszer, ami szükségessé teszi az undergraduate fokozatot (most a magyar középiskolák jobb felkészültséget adnak, mint ami ezt indokolta ténnyé), valamint kell hozzá olyan munkaerőpiac, ahol a végzetektől nem várnak konkrét szakismeteket.

Bizonyos kérdésekben tehát különvéleményem van az egyetemmel kapcsolatban, de továbbra is örömmel tanítok.

Gyulai Zita és Tyukodi Sándor

Érték(es)elemzés

A tantárgyválasztás pszichológiájának rejtelmeibe valószínűleg nem kell bevezetni a tisztelt olvasót. A blokkokat, órakereteket ki kell tölteni, és a racionális egyetemista amellet jó átlagot is szeretne. Az, hogy szakmailag jól választottunk-e, később derül ki.

Nem tudjuk, mi motiválta azt a közel 200 harmad- és negyedéves hallgatót, akik az alkalmazott közgazdaságtan tanszék által meghirdetett Értékelemzés és racionalizálás szakalternatív tárgyat választották, de azt igen, mi nem bántuk meg.

De mi is az az értékelemzés?

Nevezhetjük racionalizáló algoritmusnak, optimumkereső modellnek, de a lényeg az, hogy olyan módszer, amelynek gyakorlati alkalmazásával gazdasági feladatok széles köre oldható meg. Szintetizálja a matematika, statisztika, szervezés, vállalatgazdaságtan, marketing és más tárgyak elméletét és módszereit, emiatt nem is a tétel szemléletmód volt az, ami igazán megfogott bennünket, hanem a szemléletmód. Az, hogy megmutatta, nem

csak a megszokott módon lehet egy problémát megoldani, hanem a sablonokat elhagyva, némi kreativitással is lehet jó eredményt elérni.

Ez persze nemcsak a tárgyfelelősök által írt jegyzetnek köszönhető, hanem az előadásoknak is (bár látogatottságuk nem haladta meg a más tárgyaknál is megszokottat), amelyeket Iványi Attila és Hoffer Ilona tartott. Meghívott előadók pedig Gáspár Péter és Sujit Chandhuri voltak.

Velük egyébként találkozhatunk a következő félévben induló Innovációs menedzsment tárgy keretében is. A vizsgák után már azt is elmondhatjuk, hogy a hallgatók többségének megfelelt a hozam/ráfordítás arány, vagy ahogy az értékelemzés nyelvén fogalmaznak: a funkció költsége hányados kedvezőnek mondható.

És még valami: A jó eredménnyel vizsgázók PM oklevelet kapnak, amely értékelemző team munkájában való részvételre jogosít.

M. G.

Mire lesz pénze az egyetemnek?

A költségvetés az egyetemi tanácson

Az egyetemi tanács május 20-án egyperces néma felállással adózott két halottjának, Páncsics Gábor oktatónak és Sádó Győző hallgatónak emlékének. A rektor felkérte az egyetem oktatóit és hallgatóit, hogy minél többen vegyenek részt Sádó Győző temetésén, ezzel is kifejezésre juttatva, hogy mennyire megdöbbent bennünket diákunk halála.

Először az 1992. évi költségvetést terjesztette az egyetemi tanács elé Hajdu Ottóné gazdasági főigazgató. Kupcsik József rektorhelyettes tájékoztatót a gazdasági bizottság megállapításairól. A költségvetés nem ad megnyugtató választ arra a kérdésre, hogy lesz-e elég pénze az egyetemnek az

éves kiadások fedezésére. Bizonytalan, hogy dologi kiadások esetén, hogyan alakulnak az árak. Az energiaár emelésével pedig pótelőirányzatot kell kérni a minisztériumtól. Előfordulhat az is, hogy az év folyamán a költségek átcsoportosítására kerül sor. Ha ezzel alapvetően változik a költségvetés, akkor ebben az egyetemi tanácsnak kell döntenie. A bizottság a hatékony gazdálkodás érdekében felhívta a figyelmet, hogy lépéseket kell tenni a decentralizálás érdekében. Kifogásolta a bizottság, hogy nem derül ki, hogy a különböző önfinanszírozó vagy vállalkozó jellegű szervezetek hogyan kapcsolódnak a költségvetéshez.

Miből utaznak külföldre az oktatók?

Ezt követően kérdések, hozzászólások hangzottak el: Nincs fedezet a költségvetésben a folyóiratok jövő évi előfizetésére. Veszélybe kerülhet az egyetem nemzetközi kapcsolatainak fejlesztése, ugyanis a korábban erre a célra folyósított kétfélmillió forint most nincs előirányozva. Megnyugtató válasz Kupcsik József közölte, hogy három forrásból is lehet számítani az oktatók nemzetközi utazásának finanszírozására, az érdekeltségi alapról, a KTI és Vezetőképző részéről esedékes járandóságból és az

egyetemi alapítványból. Nem látták biztosítottak a telek, illetve telefon, a külföldi levelezés, a tananyagírás és -kiadás, valamint a sokszorosítás költségeinek fedezését. Kérdésként vetődött fel továbbá az orvosi rendelő finanszírozásának ügye. Ez utóbbival külön cikkben foglalkozunk. A cikk címe: A diákok megmenekültek.

A kérdésre, hogy a negyvenmillió forint felújításra szánt összegnek van-e címettje, arra a GH főigazgatója a Tarkareti kollégiumot és a főépület jelölte meg.

A költségvetés megérett a reformra

Többen kifogásolták, hogy nem történt a korábbi költségvetésekhez képest változás, ugyanúgy ez is a régi bázis-szemléletre épült. Az egyes tételek mögött nem derül ki, hogy mi van. Szükség lenne a költségvetés strukturális átalakítására. Hallatlanul centralizáltak a költségek, és ez nem motiválja a kisebb kollektívákat, miután nem világos számukra, hogy az általuk behozott javakból hogyan részesednek. Az egyetemi tanács megállapította, hogy ugyanúgy, mint az államháztartás költségvetése, az egyetem költségvetése is megérett a reformra. De nem most kell erre sort keríteni! Örüljünk, hogy végre van költségvetésünk, fogadjuk el — javasolták mások. A következő költségvetéssel szemben viszont már az egyetemi tanácson megfogalmazott követelményeket kell érvényesíteni. Jó lenne — hangzott el a javaslat — néhány ember feladatává tenni, hogy pénz-

ügyi erőforrások felkutatásával segítse az egyetemet.

A kérdésekre adott válaszok során a GH főigazgató elmondta, hogy a költségvetés összeállítására mindössze néhány hónap állt rendelkezésére. Így nem volt mód a tanács által felvetett szempontokat érvényesíteni. Vélemény szerint a gazdasági bizottságnak nem a kész anyag kritikája lenne a feladata, hanem a költségvetés előkészítése.

Az egyetemvezetés megállapította, hogy egy bizonyos irányban sikerült sinre tenni a költségvetést. A rektor felkérte a gazdasági bizottságot, hogy vegye számba júliusig az összes bevételi forrásokat és az egyetemi alapítványokat. Bejelentette továbbá, hogy elkezdte a nemzetközi igazgatóság az egyetemi oktatók utazási költségeinek kigyűjtésével. Az információ, amely az 1991. szeptember és december 31-e közötti adatokat tartal-

maz, olyan szempontból nem tökéletes, miután az oktatók által visszafizetett utazási költség nincs feltüntetve. Ezért a

Az alaplódiplomát nyújtó képzés szabályozása

A megvitattott költségvetést a szavazás során két tartózkodással az egyetemi tanács elfogadta.

Az egyetemi tanács jóváhagyta az előző számunkban ismertetett kilenc bizottságot és a személyi összetételt. Majd a második napirendi pont témája a hároméves közgazdasági alaplódiplomát nyújtó képzés szabályozása volt. Kerékvártó Györgyné dékán volt az alaplódiplomát adó téma előadója. Mint mondták, hogy a tanterv szerint elindulhasson a munka, egyéb dokumentumokat is el kell készíteni, így például a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatot, mivel a régi erre a célra nem felel meg. Az új oktatáshoz kell a szabályozást alkalmazni. A hozzászólások a betérjesztett

rektor az egyetemi tanácsal egyetértve csak ezen információk kigyűjtése után teszi publikussá az anyagot.

javaslaton több változtatást, kiegészítést javasoltak. Ezért a kijavított változatot a következő egyetemi tanácsülésen május 27-én terjesztette újra be Kerékvártó Györgyné. A szavazás alkalmával 21 igen és 1 tartózkodással a hároméves közgazdasági alaplódiplomát nyújtó képzés szabályozását elfogadták.

A harmadik napirendi pont a graduateképzés tantervének vitája volt. A három dékán tájékoztatót adott a karok hatáskörében kidolgozott tantervekről. A rektor úgy értékelte, hogy érdemes volt a feladatot a karokra bízni, hiszen ők értenek hozzá a legjobban. Az egyetemi tanács egy tartózkodással elfogadta a karok és a tanárszak tantervét.

Bizottság a telefongazdálkodás decentralizálására

Bizottságot nevezett ki az egyetemi tanács a telefongazdálkodás decentralizálásának bevezetésére. A bizottság tagjai a GH főigazgatója, a karok

dékanhelyettesei, a könyvtár és a számítástechnikai központ igazgatója, a nemzetközi igazgató és a HT képviselője és Kerekes Sándor.

Tornateremügyben a közvélemény álláspontja változatlan

Rózsás Péter HT-elnök bejelentette, a Budapesti Műszaki Egyetem és egyetemünk közös bizottságának tárgyalása a Kinizsi tornaterem ügyében eredménytelen volt. A BME azzal zárta le a vitát, ha a Közgazdaságtudományi Egyetem nem adja át a Kinizsi egyik tornatermet, akkor perelni fog. Ennek a követelésnek egyetemünk képviselői a bizottságban nem adtak helyt.

Veress József rektorhelyettes kérte az egyetemi tanácsot, fogadjon el a HT elnökének tájékoztatóját, majd szavazásra kerül a sor, ahol az egyetemi tanács egyhangúlag kifejezésre juttatta, hogy a közvélemény álláspontja változatlan, a Kinizsi tornaterem használatáról. Erről az állásfoglalásról az egyetem vezetése tájékoztatja a Budapesti Műszaki Egyetemet, H. E.

Kivetítem gondolataimat

Majdnem öt és fél millió forint pluszbérre

jellegűek legyenek és egyéb más forrásból (pályázatok) finanszírozott fejlesztéssel összhangban történjenek.

A Fejlesztési Bizottság a májusi tényfelhasználás ismeretében fog először összeülni, mert akkor látható, hogy mennyi az eddigi kiadás és mennyi a fennmaradt összeg.

— Mi várható azzal az igérettel kapcsolatban, hogy a vállalkozásokból származó bevételek terhére bért tud fizetni az egyetem?

— A decentralizálás mellett a minisztériumi forrásokon kívüli egyéb bevételek növelésére kell törekednünk. Ezek egy része vállalkozás jellegű: nyomdai szolgáltatások; szerződéses (KK) munkák.

Ezen vállalkozások éves tervezett bevétele 14 830 E Ft, melynek terhére max. 5 457 E Ft fizethető ki bérként. Ez az 5 457 E Ft jelen pillanatban megbízási díjként kerülhet kifizetésre a nyomdai szolgáltatások és a szerződéses munkák vállalkozási bevételei terhére.

— Az FDSZ felvetette, hogy az egyetemi költségvetésben nincs felülmúlva mire fordítják azt a 37 millió forintot, ami a terem bérbeadásokból származik. Ez az összeg jelentős, hisz nagyságrendileg akkora, mint az oktatók és az adminisztratív dolgozók

bére. Kik részesednek belőle, illetve milyen kiadásokra fordítjuk?

— A helyiséghasznosítás kapcsolatban az elmúlt ET-n félreérthető tájékoztatást adtam, ezt szeretném ezúton is korrigálni. (Az Egyetemi Tanács tagok a kiegészítést közvetlenül megkapták.) Az egyetem éves

353 997 E Ft.
Ebből az alaptevékenység bére 316 130 E Ft, egyéb bér 37 867 E Ft.
Ennek részletezése:
— diplomataképzés 7 480 E Ft
— ISC + devizaterítéses program 10 529 E Ft
— mérnök-közgazdász-képzés 8 563 E Ft
— jogász-közgazdász-képzés 987 E Ft
— doktori eljárások 3 882 E Ft
— konvertibilis diákok képz. 969 E Ft
— vállalkozás (nyomdai szolg., szerződéses munkák) 5 457 E Ft
Összesen: 37 867 E Ft

Az alábbi jogcímen kifizetett bérek forrása az adott tevékenység bevétele, nem minisztériumi forrás, és mint ilyen, csak akkor teljesíthető, ha a bevétel már realizálódott. Mint látható, ebben a felsorolásban nem szerepel helyiséghasznosítás, csak a jogcím helytelen megnevezése miatt volt félreérthető az összeg.

A helyiséghasznosítás a jelenlegi rendszerben az alábbiak szerint működik: Az egyetemi előadótermek, az aula és egyéb helyiségek hasznosításával a Gazdasági Igazgatóság előadója Kádas Karoly foglalkozik. Az ő feladata, hogy a beérkező igényeket koordinálja, az átfedéseket megakadályozza. A rendezvények döntő része hét végeken bonyolódik, de a gondnoki apparátustól mindenképpen többletmunkát kíván. Mivel az egyetemnek erre a tevékenységre szüksége van, így a szolgáltatást megfelelő színvonalon biztosítani kell. Ez rendezvényként külön kerül elbírálásra, mivel az igényelt szolgáltatások mindig eltérőek (hangosítás, őrzés, külön takarítás, magnófelvétel, ritkán etkezési költségek). A jelenlegi rendszerben a közvetlen technikai személyzet egyszerű megbízási díjban részesül, mely általában maximálisan bruttó 3000 Ft. Ezt a jelenlegi sja-szabályok szerint, ha kisösszegű kifizetéstként önállóan kerül kifizetésre 40%-os adólevonás terheli. Mint említettem, a rendezvények döntő többsége hét végeken kerül megrendezésre, amikor is az ingyenes közreműködés nem várható el. Rendelkezésre állnak az I. negyedéves tényadatok, mely az esti helyiséghasznosítás adatainál 1900 E Ft bruttó bevételt mutat, az összes kifizetett költség 1085 E Ft. Ezen belül a megbízásban kifizetett bér 356 E Ft. A fennmaradó költség a tb-járulékok, szállítás, őrzés, étel, italszolgáltatás költségei. A maradvány dologi kiadások fedezetére fordítható.

A TDK-konferencia politológia szekciójáról

A Tudományos Diákköri Konferencia két politológia szekciójának ülésére a várt kilenc dolgozat helyett nyolc érkezett be. Többségüket szak-kollégisták írták. Két-két tanulmány került ki a Széchenyi, illetve a Rajk műhelyéből, egy a TEK-ben készült.

Zsoldos István és Bokor Attila, az elsőként bemutatkozó rajkos páros elemzése egy Magyarországon eddig jórformán egyáltalán nem kutatott területet tárt fel:

a rent-seeking-ét.

Angol nyelvű anyagok feldolgozását végezte el. Magának a „rent-seeking” kifejezésnek a magyarra ültetését megkísérelték ugyan, de végül jobbnak látták az eredeti használatánál maradni. A közösségi választás elmélete a politika területét közgazdasági módszertan segítségével vizsgálja, míg a rent-seeking klasszikus oktatásnak politika és gazdaság összekapcsolásától. A szerzőtársak a public choice elemzési keretét elfogadva fogalmazták meg az utóbbi felvétel kritikáját és egy fiktív környezetszennyezési eset kapcsán megütköző érdekek példájával illusztrálták is téziseiket.

Gallai Sándor (TEK) az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának a politikai rendszerben betöltött szerepéről írta dolgozatát.

Prezentációjában azt járta körül, milyen összefüggések lehetnek fel az USA-ban végbement újkonzervatív fordulat és a hatalmi központ között. Az Államok Legfelsőbb Bírósága az 1960-as évekig alapvetően liberális jogfelhasználó és a jogokat a kisebbségekre és a perifériákra kiterjesztő határozatairól volt ismert. A bíróságon szerinti szegregáció felszámolása, a letartóztatottak jogainak védelme vagy az állami iskolákban a kötelező imádkozás megszüntetése sértette a hagyománytisztelő, fehér, középosztálybeli átlagszavazó érdekeit és izlését.

Noha a bírót semlegesnek mondják, a helyük mégis a republikánus-demokrata koalíciórendszerben meghatározott. A legfőbb bírák a végrehajtó hatalom feje, a mindenkori elnök javasolja, ám kinevezésükhöz szükséges a törvényhozás jóváhagyása is. Így amint bekövetkezik az — az egyébként nem ritka — eset, hogy az elnök és a szenátus többsége nem egy pártból tartozik, máris a napi politika dimenziójába helyeződik át egy-egy legfőbb bírójelölt meghallgatási procedúrája.

Földiák Gergely dolgozatának címe: A négerkérés Amerikában.

Öt nappal a Los Angeles-i felfordulás kezdete után, előadásában szükségesnek tartotta leszögezni, hogy nem érezte és nem is érzi feladatának a mai helyzet elemzését, inkább történelmi áttekintést ad a fekete helyzetének változásáról. Felvázolta az előítéletek intenzitásának görbéjét is. Az ötvenes éveket az egyenjogúsítási jogi csaták jellemezték, míg a hatvanas-hetvenes években a tömegtüntetések, összecsapások kerültek napirendre. A nyolcvanas években már bizonyos politikai hatalomra is szert tettek feketék és Gergely szerint „óriási fejlődés következett be a fehérekhez viszonyított jövedelmükben, iskolázottságukban.”

Kucsma Viktória és Vajda Éva (Rajk) a görögországi és a portugáliai demokratikus átmenetről írtak összehasonlító elemzést.

A dél- és kelet-európai régió hasonlatosságainak és különbözőségeinek sorra vétele után elmondták, mik voltak a görög és a portugál „rendszer-váltás” sajátosságai. Gyenge civil társadalom és demokratikus hagyományok, a politikacsinálásban túlnyomó többségben az értelmiség vett részt, kulisszák mögötti tárgyalások folytatók a hatalom átvételéről. A politikai szociológiai módszertanában otthonosan mozgó páros azonban egy kérdésben következtetetlenek mutatkoztak: nem döntötték el, mi a céljuk. „Következtetések levonása” a kelet-európai, illetve a magyar átmenetekre nézve? „Párhuzamvonás?” „Néhány asszociáció?”

Szabó Róbert „Hangyából elefántot”

fantáziavérvű írása a Hangya Termelő, Ertekesítő és Fogasztási Szövetkezet központjának birtoklásáért folyó politikai harc történeti áttekintése az 1945 és 1948 közötti periódusban. A négy az idő tájt jelentős párt álláspontjairól, taktikai jellegű lépéseiről, pártpolitikai csatákról beszélt igen alaposan, összefogottan, Tartózkodott az előíró és értékelő kategóriák használatáról.

Bánhegyi Péter — ahogy mondani szokás — nagy fába vágta a székfét. Megpróbált egy helyre kis tanulmányt keríteni

a nemzetiségi kérdésről és Kelet-Közép-Európáról.

Az olyan fogalmak tisztázása, mint nemzetiség, állam, polgárság, Kelet-Közép-Európa, autonómia elvették a teret és az időt a részletes kifejtés előtt. Ilyenformán az előadás szükségképpen túl nagy léptekkel haladóvá vált: átrohant országokon, századokon és eszméken, anélkül, hogy tanácsokba vagy politikai programokba illo — néhol vastagon normatív — megfogalmazásokat kisebbségek szorítottak volna a tudományos kijelentések.

Ferenc Zoltán

(Széchenyi Szakkollégium) az ún. civil szféra és a kereszténydemokrácia kapcsolatairól írt és szólt.

Tiszteletre méltó, de álmósító volt, ahogyan a tények és az empiria iránti konok elkötelezettséggel sorolta a Kereszténydemokrata Néppárt múltjának állomásait, programjának idevágó részleteit, szociológiai jellemzőit, civil szervezetekkel ápol kapcsolatainak részleteit. Elfogadom persze, hogy egy köldökkámuló pártól nem lehet izgalmas tanulmányt írni. Csakis szürkét.

Györfly Gábor és Kovács Barnabás (szintén széchenyisek)

ugyanannak a kutatásnak voltak résztvevői, mint az előtűk szőlő.

ám valamivel sokrétűbb feladat jutott nekik osztályrészül. A Magyar Demokrata Fórum és a társadalmi szervezetek kapcsolatrendszeréről szerzett áttekintés. A több mint százoldalas anyagból Gábor — élelétásának tanúbizonyságáért adva — egy olyan részt adott elő, amely a közel ötórányi ülés utáni fáradni látszó közönség figyelmét képes volt újra megfogadni. A zurnalisztikai közhelyeket elkerülve, részletesen taglalta a Magyar Fórum, az MDF Monopoly csoportja, a Gazdakörök és a Földművelésügyi Minisztérium személyi átfedéseit, a funkció-halmazokat, valamint a financiális összefonódást. Mind ezt objektívan, tapasztalati tények alapján.

P. T.

Az oktatás angolul folyik

A közgazdasági kutatás helyzetéről és feladatairól

Kornai János, egyetemünk díszdoktora, székfoglaló előadásában a közgazdasági kutatás jelenlegi helyzetéről és feladatairól beszélt, mégpedig nem általában, hanem kifejezetten a magyar közgazdasági kutatás vonatkozásában. Egy információ külön is szerkesztette a téma választására, nevezetesen az, hogy figyelemre méltó fordulat tapasztalható a közgazdaságtudomány hallgatóinak körében. Ugyanis jóval több vonzódnak az üzleti feladatokhoz s ezzel együtt a vállalatgazdaságtanhoz, mint korábban s van egyfajta elfordulás attól, amit tradicionálisan közgazdaság-tudománynak nevezünk.

„Előadásom ösztönözném kíván arra, hogy ne adjuk fel a közgazdaságtan tanulását és kutatását, mert erre nagyobb szükség van, mint valaha” — hangsúlyozta Kornai János bevezetőjében. — „Buzdításként szeretném a saját szubjektív érzéseimet elmondani. A közgazdaság-tudomány végtelenül izgalmas terület; mindig az volt, de most különösen az, amikor minden egyszerre változik körülöttünk.

Ilyen kihívás és esély, eddig sosem adódott a közgazdászok számára...

Két példát említett az előadó annak illusztrálására, hogy milyen fontos feladatok várnak a közgazdászokra. Az egyik példát a makroökonomia köréből merítette: ez az infláció és a munkanélküliség összefüggése. Mindkettő súlyos probléma Magyarországon... A konvencionális, több évtizeddel ezelőtt elterjedt makroökonomiai elmélet egyszerű átváltozást tetelezt fel infláció és munkanélküliség között. Azt ugyanis, hogy nagyobb munkanélküliség árán csökkenteni lehet az inflációt, és megfordítva, a munkanélküliség elleni fellépések mindenképpen inflatorikus hatásúak. Az elmélet sokat fejlődött azóta. Emellett nálunk sajátos a helyzet. Nagyon magas az infláció és egyre magasabb a munkanélküliség. Tehát az inflációt nem próbálhatjuk letörni egyszerűen azzal, hogy még tovább növeljük a munkanélküliséget. Majd így folytatta:

„Irigylem azoknak a magabiztosságát, akik ebben a helyzetben pontosan tudják, mi a teendő.

Valójában a kérdés megoldására nincs magától értetődő recept. A nemzetközi irodalom, valamint a fejlődő országok stabilizációjával kapcsolatos tapasztalatok sokféle támpontot adnak, de egyik sem ad kész megoldást a problémára. Valóságos rejtvénnyel, összerakós játékkal állunk szemben, amelynek darabkái külön-külön ismerjük, de most össze kell állítani. Nagy figyelmet és koncentrációt igényel. Ehhez széles körű, komoly szakmai vitákra lenne szükség. Ma már egy-két kitérő kutató elkezdte a munkásságát ebben az irányban, de a probléma még koránt sincs megoldva, elméletileg még nagy munka vár ránk.”

Egy másik terület, amit kutatni érdemes, a szabadkereskedelem és a protekcionizmus. Az irodalom egy része rámutat arra, hogy milyen körülmények között jogosult az állami beavatkozás, akár import-, akár exportoldalán, például amikor a specializálódás, a belső és külső piac méretei indokolnak beavatkozást, vagy amikor a fiatal ágazatok speciális védelméről van szó. Ugyanakkor más kutatók nyomtatékosan felhívják a figyelmet arra, hogy melyek a beavatkozás problémái. Arra, hogy a beavatkozásnak tárgyilagosságnak és szakértőnek kell lenni. Úgyelni kell arra, hogy ne járjon ellensapással a külkereskedelmi partner részéről, és hogy ne vezessen a verseny torzulásához. A hivatalos megnyilatkozások inkább a politikai retorika szintjén szólnak; ki a szabad verseny előnyét hangoztatva, ki az ipar védelmét. E két egymással ellentmondó következmény összeegyeztetésére a Magyarországon alkalmazható legjobb módszereket kevesen kutatják.

Noha a példákat tucatjával lehetne sorolni, ez a két példa elegendő arra, hogy néhány tanulságra figyelmeztessen bennünket. A kutatónak, aki egy-egy ilyen témához hozzájárul,

minden előfeltétlétől és politikai befolyástól mentesen kell dolgoznia.

Szerencsére nem kell nulláról indulnia, mert fontos támpontokat ad a nemzetközi irodalom. Sokféle módszer párhuzamos alkalmazására lenne szükség formális modellekre: nemzetközi összehasonlításokra; esettanulmányokra; és ökonometriai vizsgálatokra.

Ahhoz, hogy eredményes legyen a munka, a tudományos kutatási tevékenység szereplőinek is megfélemlően kell viselkedni. Ezek a következők: 1. az állam, a kormányzat, 2. a kutatóintézmények, 3. a közszellem és a 4. az egyén, maga a kutató személy. Kornai János előadásának további részében e négy szereplő viselkedését vizsgálta.

A kormányzattal kapcsolatban elmondta: „Megértem, hogy az ország nehéz helyzetben van, ezért kevés figyelem, energia és pénz jut kutatásra, és ezen belül a közgazdasági kutatásra. Megértem ezt a nehézséget, mégis hibáztatom a kormányzatot, mert az adott körülmények között is jobb lenne erre a kutatási területre többet szánni, hiszen megtérül. De nem ezt a problémát érzem a legsúlyosabbnak. Szembenem

a legnyugtalanítóbb az, hogy nehéz hozzáférni az adatokhoz.

Komoly hibák, súlyos problémák mutatkoznak az állami statisztikában, a Központi Statisztikai Hivatal munkásságában. Túl későn és elegendetlenül fogott hozzá az új helyzethez való alkalmazkodáshoz. Szinte sehol sem tart még a tulajdonviszonyok átalakításának megbízható mérésében és ha ezt nem mérik megnyugtatóan, akkor végeredményben minden témakör, belkereskedelmi, külkereskedelmi és fogyasztói adat megbízhatatlanná válik... Egyszerre megrendül a bizalom az egész adatszolgáltatásban. De túl az állami statisztikai adatszolgáltatás mulasztásain, úgy tapasztalom, hogy az államapparátus minden részében titkolózás mutatkozik;

índokolatlanul bizalmasnak, titkosnak minősítenek adatokat.

Nehézé vált a kutatók hozzáférése az adatokhoz. Ebben a tekintetben romlott a helyzet a Kádár-korszak utolsó éveibe képest, amikor, ha másképpen nem, személyi összeköttetések révén hozzá lehetett jutni az adatokhoz. A titkolózás fokozódásában sokféle motívum játszhat szerepet: presztízsok, önépszerűsítés, leleplezésről való félelem, bizalmatlanság, amely ellenséget lát a kutatóban. És ez átvezet egy másik kritikai megjegyzéshez, rosszalom, hogy

a kormányzat nem kéri a tudomány segítségét.

Sajátos a helyzet ebből a szempontból. A gazdasági miniszterek, államtitkárok, és más magas pozícióban lévő tisztségviselők szinte mindegyike azelőtt tudományos kutató volt. Ezek a kollégák alkalomadtán előadásokon ismertetik programjukat, de egy dolog előadást tartani, és más dolog oda állni magyar és külföldi szakemberek elé és nyíltan azt is elmondani: ezekre

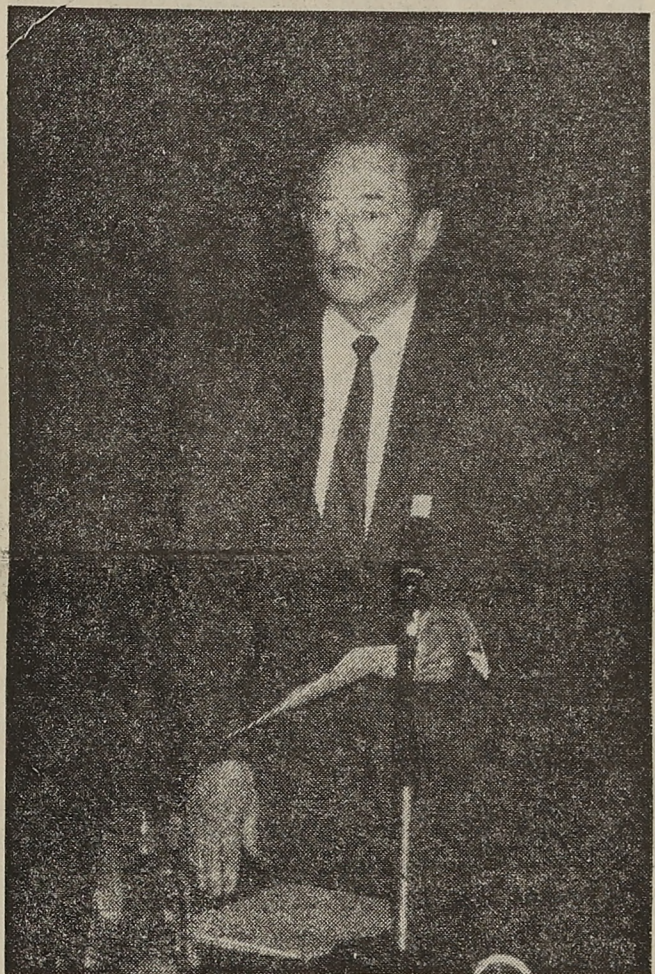
a kérdésekre nem tudom a választ, gondolkodjunk együtt. Ha valaki nagyon biztos a dolgában, az egy kicsit gyanús. Ez az elszakadás a közgazdász szakmától, ártalmas. Nem elég közvetlenül a néphez, a politikai kollégákhoz, a képviselőkhöz, a parlamenthez fordulni. Erre is szükség van, de ha gazdaságpolitikáról van szó, akkor egyike az első teendőnek, hogy meg kell győzni a közgazdász szakmát. Legalább a szakma egy részének ott kell állni a maga tekintélyével valamely gazdaságpolitikai program mellett, hogy az sikerrel megvalósulhasson. Mert ha ők maguk sem értik, nem látják a részleteket, nem kapják meg a számításokat, akkor a program kudarcot vall. Jelenleg elég

mély a szakadék az állami gazdasági irányítás és a közgazdász-társadalom között.

Ezt a szakadékot csökkenteni kellene a siker érdekében.”

A tudományos tevékenység második szereplője: a kutatóintézmények hálózata, az egyetemek és az intézetek. E témában két észrevételre szorított az előadó. Rendszerint bizalmatlan a felülről végrehajtott nagy átszervezésekkel szemben. Sokkal nagyobb bizalmat érez az önszerveződés, a tudományos életben mutatkozó spontán kezdeményezések, az intézmények természetes szelekciója iránt.

„A piacot — szokták mondani — láthatatlan kéz irányítja. Hasonló mondható el a tudományról is. A közgazdaságtudomány olyan szférája a társadalom életének, amelyet alapjában véve a láthatatlan kéz irányít, a többi csak illúzió.” Példaként említette, hogy senki sem bízta meg *Keynest, Hayeket, Friedmant, Lucast* és más világhírű társadalomtudósokat, hogy

Az intellektuális szépség reményében

elméleteiket kidolgozzák, mégis megtették és óriási hatásuk volt. Nem központi tantervnek tulajdonítható, hogy az amerikai egyetemeken 30-40 év alatt uralkodóvá vált a matematikai közgazdaságtan. Ez az eszme keresztültört, sikere volt, elfogadták. Elsősorban az eszme befolyásának és jelentős egyéni teljesítményeknek van erjesztő hatása a társadalomtudományok előrehaladásában. Hangsúlyozta a tudományos intézmények autonómiájának és versenyének a jelentőségét. Minél kevesebb a beleszólas a kutatásba, minél több önállóságot kapnak a szellemi műhelyek, minél nagyobb lehetőség alakul ki arra, hogy jelentős egyéniségek körül iskolák szerveződjenek — annál jobban fejlődik a kutatás. Ez a valóban fontos kérdés, nem pedig az, hogy ki a tanszékezet. Ma a legfontosabb, hogy ki milyen gondolatokkal jelenik meg és annak a gondolatnak milyen kiszárgása van. Ehhez azonban az kell, hogy

ne legyenek tudományos monopóliumok.

Szerencsésebb lenne, ha öt-tíz év múlva a természetes fejlődés eredményeképpen azt állapítanák meg: hogy különböző, egymástól független, sőt bizonyos fókig egymással versengő intézményekben lehet közgazdaságtant tanulni és kutatni.

„Nem üldözni kell a párhuzamosságot, hanem örülni neki. Az a jó, ha átfedések vannak és ha versenyeznek egymással egyéniségek és iskolák. Ez növeli a függetlenséget”. Szükség van arra, ha egy kutató az egyik helyen nem találta meg a helyét, akkor vehesse a kalapját, mert találhat máshol is munkahelyet. Ez a tudat biztosságerzetet ad számára és gerincessé teszi. Ennek egyik feltétele, hogy legyenek olyan intézmények, amelyek teljesen függetlenek a kormánytól, nemcsak kinevezésben, hanem pénzügyileg is. „A gazdasági függetlenségnek nagy szerepe van mindenütt, ahol emberek személyi szabadságáról van szó, például a gazdaságban, a jóléti szolgáltatásokban, a sajátban. De

különösen fontos a függetlenség a kutatás körében.

Az akadémiai szabadság, az oktatás és a tudomány szabadsága viszont nem valószínű, hogy elég szilárdan és elég tartósan, csak akkor, ha léteznek pénzügyileg is független kutató- és oktatóintézmények. Az előadó hivatkozott az amerikai Harvard Egyetemre, amely jelentős magánvagyonra révén biztosítja ezt. „Nem lenne reális azt javasolni, hogy belátható időn belül tömegesen legyenek ilyen független, magánintézmények. De szükség van arra, hogy fokozatosan kifejlődjenek. A Harvard Egyetem több mint 350 éves. El kell kezdeni, el kell indulni ezen az úton Magyarországon is, hogy független kutatóhelyek jöjhessenek létre.”

A harmadik szereplő a közszellem sokat javult; sok szempontból egészséges fejlődés ment végre e tekintetben az elmúlt években. Három veszélyre hívta fel Kornai János ezzel kapcsolatban a figyelmet: Az elfogultság korábban is létezett „pártosság” címen. Most több párt van, de jelenleg is fennáll a veszélye annak, hogy

egyik vagy másik közgazdász szemléletében egyoldalúvá válik.

„Teljesen megértem a hivatásos politikust, hogy saját eszméinek megszállottja. A karizmatikus politikus egyéniségének rendületlenül és megszállott módjára kell hinnie saját eszméiben. De nem vagyok a karizmatikus tudós híve. A tudós ne karizmatikus legyen, hanem mindenekelőtt próbáljon meg objektív lenni. Legyen mentes a szerializmustól, az alázkodástól. De legyen mentes a mindenről való vak, elfogult kritizálástól is. Próbálja megérteni az eseményeket, azok mozgatórugóit, úgy, ahogy azok a valóságban működnek.” Ezzel függ össze a másik veszély, az intolerancia, a türelmetlenség... „Az előző korszakban, különösen a kezdeten, a marxizmus—leninizmusnak a hivatalos ideológiának volt szellemi monopóliuma. Ez mérhetetlenül nagy kárt okozott a kutatásban, az eszmi fejlődésben. Noha a nyugati világban ideológiai monopóliumról nem beszélhetünk, de azért például az amerikai tudományos életben is létezik a neoklasszikus iskola túlsúlya. Erős dominanciája a kiváló és ezért felvilágosult egyetemeken sokkal kevésbé érvényesül.

Minél közepszerűbb az intézmény, annál inkább érzékelhető a türelmetlenség

és egyoldalúság a neoklasszikus iskola javára. Több közgazdász-kutató a világ különböző részeiből köztük *Samuelson* is, nemrég tiltakozó levelet írt alá, amely sikraszáll az intellektuális pluralizmusért. En úgy gondolom: a mai Magyarországon indokolt, hogy méltó helyére kerüljön a neoklasszikus iskola tanítása. Ez azonban ne váljék monopóliummá. Az eszmi irányzatok, módszerek versenyére van szükség.”

Kornai János kitért arra is, hogy jó lenne mellozni a hazai irodalomból a rossz ízű gúnyolódást, a vádaskodást, a fölényeskedő belerágást a másik felbe. „Próbáljunk toleráns, egymás iránti tiszteletet tanúsító magatartást meghonosítani. A tudományos viták civilizált, kulturális stílusa, jó modora hozzátartozik az európaisághoz, a világcivilizációhoz való csatlakozáshoz.”

A harmadik veszély, a provincializmus. „Vannak ugyan kedvező jelek arra vonatkozólag, hogy nagyon sok fiatal és idősebb közgazdász szorgalmasan tanul, igyekszik lépést tartani a világirodalommal, belekapcsolódik a nemzetközi áramlatokba, külföldi folyóiratokban publikál. Ez kedvező jelenség, de nem hiszem, hogy már teljesen áttört.” Célszerű lenne — javasolta —, ha minden intézmény ilyen szempontból felülvizsgálná gyakorlatát. Az előléptetés és kinevezés során, elsősorban azt mérlegeljük nagy súlyjal, hogy ki milyen mértékben tört be a világszakmába. „Azt hiszem ezen a téren eléggé a kezdet kezdetén tartunk.” A provincializmussal kapcsolatban megjegyzést fűzött az előadó a külföldi tanácsadókhoz való viszonyhoz. Mint mondtam, nem kell „hasra esni” előttük, mert nem biztos, hogy amit mondanak, pontosan megállja a helyét. Legalább akkorát tévedhetnek, mint bármelyik honfitársunk. „Máshol viszont nem érzem rokonszenvesnek az eléggé elterjedt fitymálást; azt a magatartást, amely vállrándítással intézi el mindazt, amit a külföldi irodalom a kelet-európai átalakulásról ír. A világ közgazdászainak tekintélyes része aktívan érdeklődik Kelet-Európa és a Szovjetunió helyébe lépett köztársaságok iránt. A legjobb elmék lelkiismeretesen próbálják átgondolni ezt a problémát, alázattal közelednek ahhoz, ami a mi régióinkban megy végre, mert

az évszázad nagy kihívását látják benne.”

Sajátos kettősség alakult ki. A nyugatiak Kelet-Európáról írnak főképpen egymásnak, azaz a többi nyugatinak, ugyanakkor a kelet-európaiak is egymáshoz szólnak leginkább saját honfitárs-kollégáiknak. Ez a leírás persze egy kicsit karikírozza a helyzetet, fűzte hozzá az előadó, de van benne igazság. Nem elég egészségesen áramlanak a gondolatok nyugatról—keletre, keletről—nyugatra és keleten a különböző országok között. Ezen jó lenne változtatni.

Majd rátért a tudományos tevékenység negyedik szereplőjére, az egyénre, magára a kutatóra. „Visszatérek arra, amit az előadásom elején jeleztem. Arra ugyanis, hogy némi elfordulás tapasztalható a társadalomkutató pályától. Ez részben természetes, nem szabad rajta sem megütközni, sem emiatt szomorodni. Sokak számára a korábbi időszakban a tudomány amolyan ideiglenes menedékhely volt. Őrnyék alatt, amikor nem lehetett nyíltan politizálni, a potenciális politikus a kutatás szférájában helyezkedve járatos maradt a társadalmi ügyekben és hozzászólt a közügyekhez. Teljesen természetes, hogy ez a típus most kiszállt a tudományból és átváltott a politikára. Minden tiszteletet megérdemelnek, feltéve, ha ettől kezdve nem tudósok tekintik magukat, hanem politikusnak. Mert ez két dolog. A politika is egész embert kíván és a tudomány is. Az egykori kutatók egy másik része az üzleti életbe ment át. Közülük nem egy milliomosá vált. Egy egész sor fiatal úgy érzi, hogy a tehetsége, képessége az üzleti életre predestinálja. Ez erkölcsileg teljesen jogosult. Szükség van rájuk; kétségkívül több üzletember kell, mint kutató. A leghalványabb góg vagy előítélet sincs bennem azokkal szemben, akik most a business-pálya iránt érdeklődnek. Csak szeretném rábeszélni a fiataloknak és a középgenerációnak legalább egy részét, hogy legyen, aki itt marad, a kutatás területén. Panaszoknak amiatt, hogy a kutatói pálya kevésbé jövedelmező, mint az üzleti. Ezt tudomásul kell venni. Aki kutatónak megy, az tisztességesen megélt belőle, de vagyont nem szerezhet. Ezt be kell kalkulálni a pályaválasztásban. Ilyen értelemben

a tudományos pálya lemondást jelent.

De akkor miért csináljuk? Nem utolsósorban azért, mert örömet szerez nekünk, mert ezt a munkát élvezzük. Minket, akik közgazdászoktatásra szántuk el magunkat, vonz a közgazdaságtan sajátos varázsa. Ez különös kombinációja az egzaktitásnak és az intuíciónak, az absztraktnak és a konkrétnek, a közügyek szolgálatának és ugyanakkor a tiszta megismerésnek. Aki közgazdasági kutató, az önmagán tapasztalhatja, hogy ez a tevékenység nagyon sokféle agysejtjét megmozgatja. Egyszerre dektív, aki nyomoz, orvos, aki diagnosztizál, terápiát ír elő, jogász, aki érvel érvel szembe, filozófus, aki nagy eszmékről, világnézeteiről gondolkodik. Senkit nem akarok lebeszélni arról, hogy az üzleti életbe menjen vagy politikus legyen, de szeretném rábeszélni fiatal barátaimat arra, hogy legyen köztük olyan, aki vállalja ezt a pályát. Nem a fényes sikerek, hanem az izgalmas, az intellektuális szépség reményében; azért az összehasonlíthatatlan élvezetért, amit a megismerés öröme jelent.”

Halay Edit

Nők, férfiak

A férfiaknak a nőkkel szemben mindig megvolt az elvárásuk, elképzelésük. S ezen a legkevésbé változtató az idő, ötven-hatvan év pedig szinte semmit nem jelent.

Dédapánk szempontja a feleségválasztásnál elsősorban az volt, hogy jó háziasszony és szerető családanya legyen. De vagy úgy ötven éve kitört a nők karriervágya, s ez bizony zavart okoz. Ugyanis, ha valami változott, legalábbis szemléletben, az a nők szerepfelfogása a családi életben. De a felületes itélkezés helyett, inkább nézzük, mi van az életben. A minap egy kicsit vibrált, de nagyon érdekes beszélgetésnek voltam nem csak fültemre. Férfiak beszélgettek a nőkről, huszonéves, potenciális férjelöltek. És a vitapartnerek a szerkesztőség nőtárgyjai. A téma kifejezetten az értelmiség nőire vonatkozott. A vélemények megkülönböztetése érdekében „n” betűt használtunk a férfiak véleményénél és „n”-t a nőknél.

F: Szerintünk a nőket biológiailag determinálja, hogy bizonyos munkára alkalmatlanok. És itt kifejezetten olyan szellemi munkára gondolunk, ahol gyors döntésre van szükség. Gyors döntésre, irányításra alkalmatlanok. Amire determináltak, az a gyerekevelés.

N: Ezek után kíváncsi vagyok, milyen a nőideálja férfi beszélgetőtársaimnak. Persze nem a külsőre gondolok.

F: Az én számomra nem annyira fontos például, hogy a nő jó háziasszony legyen, viszont fontosnak tartom, hogy szeresse a gyerekeket, legyen családcentrikus, elég független, legyenek önálló gondolatai, elképzelései, ebbe beleértve a karriervágyát is. Itt egészenes karriervágyára gondolok, amit nem helyez a családja elé. Manapság ugyanis elszórádnak a hagyományos nőszerepek. Tiszta túlzás már most is, hogy a nőknek mennyire fontos a karrierjük és ezért elhanyagolják a családjukat. Az én feleségem karriervágyból semmiképpen se várjon harmincéves koráig a gyermekszülésre. Még akkor sem, ha netán addig őt ez akadályozza a szakmai avasztásban. Már hallottam olyan fiatal fiúkról, akik szenvedtek amiatt, mert a feleségük nem akart szülni. Ez reális veszély jelenleg és én nem szeretném, ha efelé nagyon elmozdulna az élet.

N: Nyilván azért nem akar szülni, mert végiggondolja, hogy a gyerekevelés gondja egyedül rá hárulna, és ez bizony elvisz jó néhány évet az életéből.

F: Legfeljebb hármát. Akkor már óvodába lehet adni. De lehet, hogy kétszer hármát. Különben is a nő eleve ne a karrierjére koncentráljon, mert mégiscsak ő elsősorban a családi élet záloga.

N: De egy nőnek, nemcsak biológiailag, de szellemileg is meg kell érnie az anyaságra, és ezt nem mindenki éri el harmincévesen. Ma már elég általános, hogy jóval harminc év felett is szülnék, amikor minden szempontból kiegyensúlyozottabbak válnak, mert nemcsak a családi életben, de a munkában is megtalálták a helyüket.

F: Nagyon fontos a gyerek szempontjából, hogy minél fiatalabbak legyenek a szülei. Nekem idősebb szüleim vannak, és már az ő korukban sem képesek az én problémáimat átlátni. Ha valakinek huszonéves korára lesz gyereke, egészen a felnőtté válásig végig tudja kísérni, és persze az is fontos egy ember számára, hogy még láthassa az unokáit is.

N: Te vállalnád a neveléssel kapcsolatos gondokat a feleségeddel fele-fele arányban megosztva?

F: Nem. Erre nincs is szükség. Mert ha az anya érzelmi legannyira kötődik a gyerekéhez, mint általában egy normális nő, akkor ez eleve kiteljesíti őt.

N: Itt nézeteltéréseink vannak. Egy értelmiségi nő, aki több évet szánt az életéből egyetemi tanulásra, olyan szellemi tökével rendelkezik, ami jogossá teszi őt is a teljes életre. És ez nemcsak a családi életet foglalja magába. A családi életen kívül is éghet valamiért, lehet olyan szenvedélye, amit a munkában talál meg. S ha időt és lehetőséget kap arra a nő, hogy ebben kiteljesedjen, akkor ez által nemcsak a női adottságai érvényesülhetnek a családi életben, hanem saját feladatán keresztül kiforrt szemléletű ember lesz. És egy ilyen nő partnerként és a gyermeknevelés szempontjából is többet jelent, mint akinek a gondolkodása a főzőkanál és a mosógép közé van beszorítva.

F: Ez nagyon meggyőző. De hogyan lehet ezt megvalósítani?

N: Ez a nők nagy dilemmája is. Ugyanis mindkét helyen teljes emberként kell helytállni. A munkahelyen azért, mert bizonyítani kell a férfiakkal szemben. A családi életben pedig azért, mert minden egyedül rá hárul rendszerint. Ha az otthoniakat a férfi és a nő fele-fele arányban vállalná — ha ezt ugyan lehet —, mindez talán egyszerűbb és tisztességebb is lenne.

F: De sok helyen tapasztalni, hogy nem az egyenlő elvárásra töreksenek a nők a családi feladatokat illetően, hanem nagy részét áthárítják a férfiakra, gondolok a gyerekevelésre, és ez a szerepcseré, szerintem, irracionális.

N: Ilyen esetek rendszerint ott fordulnak elő, ahol a feleség keresete magasabb, mint a férjé, és így nem érdemes a nőnek gyesre menni, hanem inkább azt a férfit vállalja.

F: En elég abszurdumnak találnék egy olyan situációt, ha a feleségem többszörösezt keresné annak, amit én, és emiatt teljesen rám hárulna az otthoni munka. Egy ilyen magas fizetésű feleség személye az élő kritikám lenne. Mármost, hogy ezt férfi lételemre nem tudom elérni.

N: Ez viszont férfiénzés, úgy gondolom.

F: Ti határozottan kiálltok a nőkért. De a nők véleménye nem ez. Nálunk, a Rajk-kollégiumban DB-választás volt és egy lány kijelentette, hogy szívesebben látta fiúkat a DB-ben, mint nőket, mert a fiúkat nem lehet befolyásolni érzelmiileg. A DB után meg is mondtam a barátnőmnek, hogy csalódtam a nőkben, mert nem volt közöttük egy sem, aki azt mondta volna erre a kijelentésre, hogy nincs igazad. „Persze, mert én is így gondoltam” — válaszolta barátnőm. De ezentúl azt is tapasztalni, hogy a legtöbb nő igenis elfogadja a hagyományos nő és férfi szerepek közti megosztást, sőt ehhez ragaszkodik. Még az értelmiségi nők nagy része sem akar vezetni. Túlnyomó többségüknek nagyon jólesik, hogy otthon maradhat. S amit ily vallatot a nőkről, az egyáltalán nem általánosítható. Nem olyan emancipáltak, mint ahogy azt látni szeretnénk.

N: Persze, mert ha otthon maradnak a nők, ott nem kell küzdeni.

F: Lehet, de ezért ők tehetnek.

N: Gondolod? Nem arról van itt szó, hogy a kettős szerepvállalás túl megterhelő és ezért inkább az otthon maradási választják? Persze, az is lehet, hogy a nagyrésztük kényelmes, ők ugyanis már/még nem tapasztalták, milyen egy nő helyzete, ha anyagilag kiszolgáltatott.

F: Ma a férfiak nagy része nem nagyon szereti maga körül a túl csinos nőket. Titkárnőket elfogadják, hogy legyen ott, mint egy szép virág a vázában, de mint üzleti partnert, tárgyalófelet nem szívesen látják. Abból kifolyólag sem, mert a nőnek megvannak a saját kis praktikái a férfiakkal szemben és ebből kifolyólag elég egyenlőtlenné válhat a két fél között a küzdelem, a nő javára. A férfi egészen másként viszonyul egy másik csinos férfihez. Viszont, ha egy nővel tárgyal, ak-

kor a férfi fejében egyéb szempontok is vannak. Úgyhogy ez extra komplikáció, ezért a legegyszerűbb, ha a nő nem tárgyalófél.

N: Ezek szerint nyomjuk ki a nőket a világból? Nem lehetne ezeket az előítéleteket szép lassan lebontani, s ha a nő is mentes lesz a praktikáktól, akkor egy igazán korrekt munkahelyi viszonyt kialakítani nő és férfi között?

F: Lehet, de ettől függetlenül a férfiben ez a félelem megmarad.

N: Mindebből az derül ki az én számomra, hogy egy munkahelyen, ahol férfi és nő van, ott egy csomó minden másról is szó van, nemcsak a munkáról. Hiszen, ha őszinték vagyunk önmagunkkal, akkor be kell látnunk, hogy minden egyes új szituációban, legyen az munka vagy magánkapcsolat, elsősorban a szexus dominál. Mert miközben kíváncsiak vagyunk a környezetünkben levőkre, szeretnénk a kollégáink szemében is megmérődni. Minden egyes kapcsolatot egy megmérettetés. És ebben a megmérettetésben nem veszhet el az intellektusban a nemiség. S mivel az intellektus és nemiség egymásnak nem ellentmondó tényező, ezért zavarba ejti, ha egy ember nem vállalja fel a nemiséget. Ezért én nem javasolnám, hogy a nő lemondjon azokról a bizonyos praktikákról. Ez a megmérettetés minden önatkozásban heterogén és homogén neműek között egyaránt létrejön. De míg egy nő évszázadok gyakorlata óta kialakult módon tudja ezt kezelni, a legtöbb férfit ez zavarba ejti. Bár kellemtlenül viseli a női munkatárs vagy női felesleges szexusát, mégsem venné szívesen, ha a környezetében lévő nő férfias tulajdonságokkal emancipálna.

N: En tényleg azt gondolom, hogy mindaz, ami biológiai különbségnek látszik, az nem biológiai különbség, hanem évezredek alatt a társadalomban elfogadott szerepmegosztás. És azt gondolom, hogy hihetetlen veszteséget érnek meg a férfiak azzal, hogy az életük bizonyos területein nincsenek női társak. Például a munkahelyeken bizonyos kérdésekben a férfiak egymással vitatják meg az ügyeket. És hiányzik a női szempont. Például a magyar gazdaságnak vagy a világgazdaságnak az egész felépítése egy férfilegika szerint megy és hiányzik a női hozzáállás. De ha csak a családoknál maradunk, ott is tapasztalható, hogy a gyerekekkel elsősorban az anyának van

Te engemet, én tégedet

kapcsolata. Az apa, míg a gyerek kicsi, erre nem szán időt, és később már ez pótolhatatlan, vagyis az apa elszakad a gyerekeiktől.

F: A férfi kiszorítását a nevelésből én nem érzem. Van, amit anyámmal csináltam szívesen, s vannak emlékeim az apámmal, amikor focizni vagy meccsre jártam vele. De új dolog, hogy mostanában több apa akarja végignézni gyermeke születését. Van, aki kíváncsiságból, esetleg divatból. Van, aki tudatosan. Olyan érzelmi többletet szeretne a gyerek születésével nyerni, amely egy életen át áthatja a gyermekéhez fűződő kapcsolatát.

Hát itt tartunk. A férfiak elvárása mára sem sokat változott: a feleség elsősorban jó családanya legyen! Csak a nő szeretné ezt az elvárást némi egyébbel is bővíteni. Persze, nem minden nő. Ezzel kapcsolatban hadd idézzek egy emlékeimet. Amikor férjhez mentem, fogadkoztam anyámmal, majd meglátod, én másként élek, nem leszek a család rabja! Anyám csak elneözött nevetett. Ma a felnőtt lányom fogadkozik, majd megkérdezi, amíg akarunk, de hogy mi lesz, az nem is annyira a férfiatól, hanem elsősorban a női ösztöneinktől függ, és hogy kinek milyen lehetőséget ad az élet.

II. E.

Lovastáborban voltunk

Mi lehet nehéz a lovaglásban? — teszik fel a kérdést a westernfilmekben felnőtt nagyvárosiak. Akiik tényleg kíváncsiak voltak rá, most kipróbálhatták.

Tízennégyen érkezünk meg a Balaton melletti kis faluba, Ordacsehibe. A nyári napsütés, a barátságos házigazdák és a családias környezet hamar feloldották kezdeti tartózkodásunkat. Bemutakoztunk, megismerkedtünk, azután persze a lovak kerültek az érdeklődés középpontjába. Félelemmel vegyes csodálattal néztük a gyönyörű állatokat. „Ez hát a ló.” „Milyen nagy!” „Ez elől harap, hátul rúg!” Am a meleg barna szemek, puha lóorrrok mindenkit meghódítottak. A féle-

lem elmúlt, csak a csodálat maradt. És a kíváncsiság. Kezdődhetett a tanulás. Mindent az alapoktól kezdtünk. Csak a lóanatómia, lószerszámszámmeret után került sor a nagy „próbatételre”. Először lóháton. „Jézusom, ez mindenféle imbolyog!” „Mibe lehet itt kapaszkodni?” Aztán mindnyájan belejöttünk, ki hamarabb, ki később. És egyre jobban élveztük. A lovaglást, a napsütést, a társaságot.

Nagyon hamar elszaladt az a néhány nap. De azzal a tudattal indultunk haza, hogy új barátokat szerezünk, és amint lehet, visszajövünk. És közlünk már senki nem fogja megkérdezni: „Mi a szép a lovaglásban?”

Szabó Veronika

Élt 23 évet

Sádt Győző emlékére

Láttam már május végi kora délutánon az aulában nem vizsga miatt elegánsan feketébe öltözött fiatalokat? Láttam már különbözőságra szállni egy-két százat közülük, s végigzökölködni a bedugult Budapesten?

Láttam már matrózblúzos gimnazista lányokat, és fiatal, mindig vidám egyetemistákat megtölteni egy temetőt? Láttam már gyermekét temető anyát, s apát?

Láttam már unokáját végső útra kísérő nagymamát? Láttam már több száz döbönt arcot egy feliratra szegződni: élt 23 évet?

Láttam már ezeket a fiatalokat és mindig vidámakat sírásban kitörni egy annyiszor hahótt hűlye poén hallatán: dzsémsz över?

Láttam már őket sápadtan egymás arcát fűrkészni, s kérdezni kimondva, vagy ki sem mondva, csak úgy, egy szemvillanással: melyikünk lesz a következő?

Hallottam már temetésen Axel Rose-t arról énekelni, hogy bébi, ne sirj ma este?

S hallottam már ugyanezen a temetésen John Lennont, a mint az énekli: képzeld el, hogy nincs mennyország?

Láttam már fiatal, magas, szép szál fiúkat összeroppanni a koporsóra hulló földrögök dobogása hallatán?

Láttam már este a klubban minél hamarabb, s minél jobban berúgni akarókat, akik, lehet bármi a téma, mindig hozzá lyukadnak ki: hozzá, aki itt szokott lenni, de már soha nem lesz?

En láttam. És hallottam.

És nem akarom még egyszer.

Viktória

Kis híján veszélybe került a közoktatási miniszter is

Epp az egyetemre indultam május 26-án, délelőtt fél tizenegy után, és a 2-es villamos megállójára felé igyekeztem, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

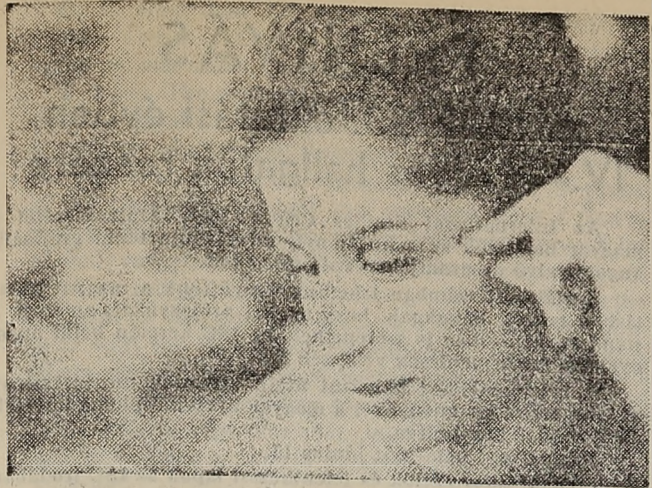
Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Behúztam a nyakam, mert közben vagy négy figyelmeltető lövés is dördült az utcán, amikor egy zöld pólos fiatalember rohant végig az utcán, majd átátszórt a tartozás alatt álló Néprajzi Múzeum hátsó részénél levő kerítésen, és pillanatok alatt felszaladt az állványzat létráján az épület tetejére.

Tükröm, tükröm

Szépségsszalón

Kellemesen telnek a várokozás percei. Izléses kis előtér a lila, fehér kombinációjában kialakítva, halk zene szög, és mindenhol tisztaság sugárzik. Mintha egy belvárosi szalonban lenne az ember. Am ez az idill a Kinizsi kollegiumban van. Valójában hogy kerül ide egy szépségsszalón?

A kollégiummal együtt itt dolgoztunk a kerületben, és Éva, a kollégium gondnoka egyik visszatérő vendégem volt — kezdi Krisztina. Amikor úgy éreztük, hogy önálló-sítanánk magunkat, és üzleti helyiség után kezdünk nézni, akkor ajánlotta ezt a lehetőséget. Ez régebben betegszoba volt, és most ki szeretnék adni — mondta. Kettőnknek túl nagyok bizonyult, és így társultunk a kozmetikusokkal. A gyors berendezés után, márciusban megnyitott a Kinizsi szépségsszalón. Mi fodrászok magánvállalkozóként, a kozmetikai rész egy kft.-n belül tevékenykedik. A vendéghöz nagyobbik részét hoztuk magunkkal, de folyamatosan újabb és újabb szépülni vágyók térnek be hozzánk az egyetemi dolgozók, oktatók közül, jönnek a büfé és a könyvtár dolgozói is. A diákok még csak most kezdenek felfedezni bennünket, bizunk benne, hogy a közelség, az átlagárak, amiért a szolgáltatásainkat kínáljuk, hamarosan idevonzza a fiatalok nagy részét. Próbálunk rugalmasak lenni, a fodrászat reggel 7-től este 7-ig tart nyitva, és tervezzük, hogy a jövőben a diákoknak valamilyen kedvezményt adunk árainkból. Valójában nem a munkadíjunk növeli az árakat, hanem a felhasználó szerek, alapanyagok. Szeretnénk a lehetőségeinken belül a legjobb minőséget biztosítani. Sokan még nem is nagyon tudnak a létezésünkről a kollégisták közül vagy nem mernek bejönni. Volt, aki teljesen meglepődött, amikor véletlenül betévedt, és minket talált itt. A közeljövőben szerelünk fel egy nagyobb rek-

lámtáblát, ez talán elég figyelemfelkeltő lesz.

— En még a kozmetika szolgáltatásaival szeretném kiegészíteni Krisztinát — veszi át a szót Bozsana. Hagyományos és elektrokozmetika van a szalonban, csak külföldi, márkás szereket használunk, egyszerű használatos gyantával dolgozunk. Es ennek ellenére áraink az általános kategóriába tartoznak, plusz a diákoknak minden szolgáltatásunkból 20 százalékos kedvezményt adunk. Napi váltásban délelőtt 8-11-ig, délután 15-18-ig dolgozunk.

Terveink között szerepel a szépség fokozására szolárium és fogyszögépek beszerzése. Szeretnénk egy masszázst felvenni, aki a szintén a Kinizsi-ben üzemelő szauna jótékony hatását növelné. És természetesen nemcsak a lányokat, hanem a fiú vendégeinket is szeretettel várjuk.

Igyekszünk a kollégium adottságait kihasználni, az üzleti lehetőségeket is megragadni — meséli Bejcziné Horváth Irma, a Kinizsi vezetője. A betegszobák, amelyek helyén a szépségsszalón üzemel, már régóta nem eredeti céljuknak megfelelően üzemeltek. Korábban minden betegszobában, a felszabaduló részt pedig kiadtuk. Havi bérleti díj plusz rezszi illet meg bennünket. Egyébként nemcsak ebből származnak bevételeink, hanem helyiséget bérel tőlünk egy kft. manökenstúdióként, nyelviskolák tartják itt az óráikat, az olvasóban popsztárképző üzemel. A büfét is egy kft. működteti, övök a bihiáradással és a szauna is. Az esetek nagy többségében a vállalkozók kerestek meg bennünket igényükkel. A befolyt pénzből felújítanánk a kollégium berendezését, szükség lenne új íróasztalokra, székekre, tévékre. Nyáron pedig ifjúsági szállókat szeretnénk működtetni az épületet.

ká

Egy rémber nyomában

Furcsa szorongást éreztem a gyomrom mélyén, amikor meghallottam a rádióban a következő hírt: A BKV a 15-ös és a 74-es busz vonalán, kísérleti jelleggel, bevezeti a jegyek, bérletek ellenőrzését. Ez azt jelenti, hogy mindennap este 7 óráig a felszállók az első ajtónál kötelesek igazolni utazásra jogosultságukat — hangzott a hír. Eltűnnek az ellenőrök?

Mint amikor a feldokló ember fejében lepereg az élete, úgy villant át agyamon életem utóbbi két évének dicsőséges korszaka. Több mint huszonnégy hónapja próbálom elkerülni az ellenőr kedves, humanus felszólítását: Jegyeket, bérleteket kérem felmutatni!

Nem mondom, voltak meleg helyzetek, egyszer, amikor a 83-as trolira lazán felszálltam, a BKV-s karszalagra bejáratott szemem azonnal veszélyt jeleztek, megkezdődött a gondosan begyakorolt akció, amelynek sikeressége, zsenialitása túl, alapvetően gyorsaságom múlótt, minden feltűnés nélkül öt emberen keresztül átgázolva leugrottam, jóleső vigyorral földet érve. Persze anno még egyszerűbb volt minden, madarat tolláról — ellenőrt ruhájáról — tartotta a sokat tudók mondása, az vagy gyönyörű, messziről is feltűnő jól (el)szabott egyen-zákó vagy a hideg idő beálltával előkerülő fekete műbörköt volt.

De hát mint tudjuk, a „rencerváltás” az élet minden területét elérte, a jegyítészek ruházatát is. Most már csak az évek hosszú során felhalmozódott nagybettis tapasztalatokra hagyatkozhat az ember fia. Egvedüli támpontként már csak a Kádár-korszakból ittmaradt rekvizitumok maradtak, a több generációt végigszolgáló, fényesre boksolt autótáska és a műanyag cipzáras akrilpulóver, -kardigán (divatszínekben: barna, szürké, barnásszürke).

Nemsokára megkezdődik a jelentkezés az egyetem Közgazdasági Továbbképző Intézetének következő oktatási évére. Az intézet háromféle képzést kínál, ezek közül legfontosabbak a másoddiplomat adó kurzusok. Ezek minimum négy félévig tartanak, szigorlat, államvizsga, diplomavédés után kapják meg a diákok az újabb diplomájukat. Tavaly 17 szakot hirdettek meg, évfolyamonként körülbelül 400-an tanulnak ebben a formában. A tandíj 18-20 ezer forint szemeszterenként, ez nagyon olcsónak számít a posztgraduális oktatási piacon. A hallgatók minden ágazatból, az állami és a magán-szektorból egyaránt jönnek. Korábban majd' mindegyikük tandíját cege fizette, most fordított a helyzet: nyolcvan százalékuk maga fizeti tanulmányait...

A KTI tanfolyamainak egyik része szakmát ad, a másik fajta ismeretközlő jellegű, hosszuk egy naptól másfél évig változik. Itt is megtalálhatók a ritkaságok, olyasmik, amiknek nincs tanszékük, amik igazi újdonságok, mint például a környezetvédelem, az értékelés, az ipari jog-

Diploma életfogytiglanig?

védelem. Jövőre indul a maga nemében szintén páratlan kurzus, a belügyi gazdaságtan. Már dolgoznak a következő újdonságokon, ez a szak több egyetemen együttműködve a mezőgazdaság minden területén kompetens szakembereket képez majd. A KTI-s tanfolyamokon alkalmanként 20-25 résztvevő tanul. Reklámra semmilyen oktatási formája nem szorul a továbbképzőnek, a valamikori diákok egymásnak, beosztottaiknak ajánlják a kurzusokat. A hallgatói átlag-életkor régebben 50 év fölött volt, most a negyvenesek járnak leginkább. A diákok több mint fele férfi, ez azt mutatja, hogy elsősorban ők ambicionálják a vezetői pozíciókat. Nálunk, Magyarországon a diploma de jure életfogytiglan érvényes, egyre többen jönnek azonban rá, hogy tudásuk pótlására, korszerűsítésre szorul, s ők előbb-utóbb diákok lesznek a KTI-ben.

Az intézet mind a másoddiplomás, mind a tanfolyami képzésben állandóan keresi a hiányterületeket, így például

6k már 1989-ben rendeztek választási kampánymenedzser-tanfolyamot.

— Ehhez benne kell élni az oktatási piacon — teszi hozzá Gáspár Péter Pál, a KTI igazgatója —, megálmodni nehez, hogy mire lesz igény a jövőben. Arról nem is beszélve, hogy a reklámetika hiánya miatt bárki bármilyen kurzust hirdethet gatlás nélkül. Ezt mi nem tehetjük meg, a mi diplomáink nemzetközi érvényesítéssel esnek át, s gyakorlatilag elfogadják őket külföldön is.

— Milyen itt a képzés színvonal a nappalihoz képest?

— Ertelemszerűen magasabb annál, hisz ha nem így lenne, nem lennének hallgatóink. Oktatóink 50-70 százaléka az egyetem oktatója, a többiek gyakorlati szakemberek, lehetőleg a legjobbak a maguk területén.

— Meg is tudják fizetni a tanáraikat?

— Az utóbbi öt-hat év alatt megtízszereztük az óradíjainkat, a korábbi 120 forintról 1500-ra emeltük, ám még így

sem mondhatom, hogy meg tudjuk fizetni a nálunk tanítókat. Ugyanakkor a pénz nem minden, presztízse van az intézetnek, az itteni tanításnak. Évente mintegy ezren tanítanak nálunk.

— Milyen forrásokból működik az intézet?

— A KTI teljesen önfenn-tartó, sehonnan semmilyen támogatást nem kapunk. Ez egyre nehezebb a mostani gazdasági helyzetben, mert a diplomások — akik a mi hallgatóinkat adják — nincsenek túlfizetve, s a munkanélküliség az ő köreibben is megjelent. Egyelőre azonban jól boldogulunk.

— Az intézet mihamar a Köztelek utcába költözik, új tanulókat már ott kezdik. Meddig lehet jelentkezni következő tanévükre?

— Igen, szeptemberben már az új helyen dolgozunk majd. Tájékoztatófüzeteink a nyári folyamán jelennek meg, másoddiplomás-képzésünkre október 31-ig várjuk a jelentkezéseket, a kurzusok februárban kezdődnek. A tanfolyamokra folyamatosan fogadjuk a jelentkezéseket, azok az érdeklődés függvényében indulnak. M. G.

Bemutatjuk Szabó Katit a HT-ből

— Szereted a hatalmat?

— Nem annyira. Félek a hatalomtól. Nem tartom magamat hatalomra vágyó embernek. Nem vagyok képes minden megtenni érte. Sokkal jobban érzem magam olyan környezetben, hogy ha nem én vagyok a csúcson, hanem kicsit lentebb és tudok tevékenykedni. A hatalom az egy nagyon veszélyes dolog is lehet, azzal tudni kell bánni. Én nem érzem magamban ezt az erőt.

— A HT hatalom?

— Mindenképpen, mert az egyharmados képviselet többször megmutatta azt, hogy bizonyos kérdésekben ha megnyerjük magunknak a tanárokat, ezáltal igenis képesek vagyunk a hallgatók akaratát keresztülvinni.

Aki a kérdésekre válaszol, csinos, nyúlánk lány, feltűnően fehér bőrrel és az arcát keretező sötét hajjal. Szabó Kati öhatatlanul megakad a szem. És, hogy mi köze a hatalomhoz? Csupán annyi, hogy másodszor választották meg a diákok HT-nak.

— 254-ből 218 szavazattal másodikként jutottál be a megválasztottak közé. Minek köszönheted a népszerűséged?

— Nem a saját évfolyamom, a másodé, inkább a harmadévfolyam szavazott rám.

Szabó Kati Győrben érettségizett 1989-ben. A kereskedelmi főiskolán akart továbbtanulni, mert úgy érezte, ez közel áll hozzá. A gimnáziumi tanárnő ajánlotta a közgazt. Kati megpróbálta és sikeresen felvételizett. Most másodéven a gazdálkodási sza-

kot választotta, bár a társ. gazd. is nagyon közel áll hozzá és úgy tervezi, hogy a tárgyait feltétlenül felveszi.

— Beváltotta az egyetem a reményeket?

— Az első évben nem annyira, utána már inkább. Sokszor kivülállóan érzem magam. A fejem fölött hoztak döntéseket, amiknek az értelmét sem mindig érzeltem. Amióta viszont bekapcsolódtam az egyetemi tanács munkájába, már jobban értem, hogy mi miért történik. És így sokkal elfogadhatóbbak a dolgok. Például, hogy bizonyos tárgyak miért kötelezőek, vagy választhatók, vagy miért csak alternatívák. Az az érzésem, hogy az, aki nem foglalkozik az egyetem belső ügyeivel, csak ide jár, annak nem igazán világos mindez. De a legtöbb hallgatót ez nem is érdekli. A közömbösség meg-

mutkozik a HT-választásoknál is, noha mi nem panaszkodhatunk. A korábbi évekhez viszonyítva a mi HT-választásunkon volt a legnagyobb részvétel.

— Mit ad a HT-munka számodra?

— Mindenképpen leköt a fölös energiámat. Korábban a sport töltötte ki az időmnek a részét. Általános iskolában testnevelési tagozatra jártam, a gimnáziumban kosaraztam és ez a mozgás hiányzott az egyetemen. Kerestem nemcsak a mozgást, a társaságot is. A HT-ben, azt hiszem, ezt megtaláltam.

— Mi a véleményed az egyetemi tanácsról?

— Először furcsa volt. Nagyon meg voltam illetődve. Egy év távlatából érdekesnek és hasznosnak tartom az egyetemi tanács munkáját. Megfigyelhető, hogy a testületben a tanárokkal szemben a diákok rendszerint ellenkező véleményt képviselnek a hallgatókat érintő döntéseknél. De igazából a kisebb bizottságokban folynak az ügyek.

— Ki az, akivel különösképpen szimpatizálsz az egyetemi tanácsban?

— Ez sok mindentől függ, például a témától is. Mert ha hallgatót érintő a kérdés, akkor az ember jobban odafigyel. Szeretem Chikán Attilát hallgatni, de ugyanakkor kedvelem Szarvas Bea tárgyalgosságát, precizitását.

— Az egyetemi tanács hatással van rád emberileg?

— Mindenképpen. Jó az is, hogy partnerként kezelnek a közös ügyek folytán. Tanulásgos megfigyelni, hogy ki hogyan gondolkodik, ki milyen.

— Es te milyennek tartod magadat?

— Szeszélyesnek. De tudok higgadt lenni és kedves is, viszont ki tudok nagyon borulni. Ne tudom elviselni, ha valakit úgy bántanak meg, hogy nem érdemi meg. Túlságosan nagy az igazságérzetem, szoktam mondani az édesanyám és ezt le kell törnöm. Nem kell

mindig annyira önértzetesnek lennem, mert nem vezet jóra. Belátom, valahol valóban igazam van. Próbálkozom is ezzel, de nem mindig jön össze. Jó oldalam talán a segítőkészségem. Ha megkérnek valamire, mindenképpen megcsinálom, inkább a saját dolgomat sorolom hátrébb.

— Szerinted ma érdemes értelmiséginek lenni?

— Hát, ha úgy belegondolok, nem biztos. A közgazdászokat leszámítva, az értelmiség nagy része nem a saját szakterületén dolgozik. Pénzt keres. Az fontos, hogy legyen a diplomája, mert akkor elismerik. De azzal akár taxizhat, zöldséges lehet, nem mondhatják róla, hogy buta ember. Rákényszerül a pénzkeresésre, mert ma a legtöbb diplomást nagyon gyengén ismerik el anyagilag.

— Mi az életedben a legfontosabb?

— Mindenképpen el kell végezmem az egyetemet és az egyetemi évek alatt megszerelni mindazt, ami később hasznos lehet. Nyelveket, szakismereteket. De tervezem, hogy esetleg a jogi egyetemet is elvégzem párhuzamosan a közgázzal.

— A férjhez menésre nem gondolsz?

— Nem. Valakivel az együttélést el tudom képzelni, de férjhez menni nem akarok. Semmi esetre sem. Ellenkező esetben vagy az egyetemem fog menni, vagy a házasság.

— Ha sok pénzed lenne, milyen vállalkozásba kezdenél?

— Eppen ezen gondolkoztam. Mi az, amiben lenne fantázia? A kereskedelemben már nagyon nehéz megtalálni azt a terméket, ami eladható. Szívesen kereskednék például keleties ruhákkal. Tornaszerek külföldi beszerzésével érdemes lenne fitness-klubot nyitni például Győrben. Ott még volna rá kereslet. De hát mire én végzek, addig annyit változik a világ, ezen még van időm gondolkodni.

H. E.

A diákok megmenthetik

Az egészségügy reformja végveszélybe sodorta az egyetemi orvosi rendelőt.

Az egyetemi közvélemény-kutatások szerint pedig oktatók és diákok egyaránt igénylik és nagyra értékelik az orvosok munkáját, s magát a lehetőséget, hogy itt az épületben saját rendelő van. Az István kórház ez év végéig biztosítja az orvosok fizetését, a rendelő működését. A gond azonban nem pénzügyi.

Ezentúl kizárólag a háziorvosoknak kiosztott pecsétekkel ellátott receptekre kapunk majd „olcsó” gyógyszert, azaz ezekhez jár a társadalombiztosítás támogatása. Ha tehát itteni orvosaink nem lesznek háziorvosok, az általuk felírt gyógyszerekért a horribilis teljes árat kell megfizetnünk. Erre nyilván nem leszünk hajlandók. Arra is

számítani kell, hogy sürgős eseteket kivéve el sem láthatja majd az egyetemi orvos a nem hozzá tartozó oktatókat, diákokat.

Az egyetlen egyszerű megoldás az, ha egyetemi orvosaink házirovsá válnak, ehhez viszont legkevesebb 800 „kék cédulát” össze kell szedniük. S az sem mindegy, hogy kitől. Ha ugyanis a dolgozók kártyáiból jönne ez össze — akik Erdőtől Gödöllőig szanaszét laknak — akkor az orvosok esetleg egész nap hozzájuk lennének kénytelenek utazgatni, s még akkor is kétséges, hogy időben elláthatnák őket.

Ezért van a diákok kezében a megoldás: ha a kollégistáktól sikerült a 800 kártyát begyűjteni, akkor minden marad a régiben, mindenki megelégedésére. M. G.

manó

OTP BANK RT.

Az ország egyik legnagyobb, dinamikus fejlődő kereskedelmi bankja
pénzügyi-közgazdasági-számviteli-számítástechnikai,
jogi ismeretekkel rendelkező
elsősorban

1992-BEN VÉGZŐ KÖZGAZDÁSZOKAT,
üzemgazdászokat, jogászokat
KERES

lakossági bankműveletekkel, vállalkozási és nemzetközi pénzügyi műveletekkel foglalkozó munkaterületekre.

Szakemberállományunk erősítése érdekében legalább jó tanulmányi eredménnyel és lehetőleg angol vagy német nyelvtudással rendelkező pályakezdezők jelentkezését várjuk.

Megfelelő bankszakmai gyakorlat megszerzésével kedvező továbbfejlesztési és előmeneteli lehetőséget, előnyös dolgozói juttatásokat biztosítunk.

Bérezés megegyezés szerint.

További felvilágosítás az OTP Rt. személyzeti osztályán:
telefon: 112-2835.

Jelentkezés írásban: 1876 Budapest V. Nádor u. 16.

Üzletkötőt keres a CHEMOFORT

Kereskedelmi Kft. keres agilis fiatalembert üzletkötői munkakörbe. Fő profilunk a FORTE gyár termékeinek cca. 50 országba történő exportja, valamint a gyártáshoz szükséges alapanyagok beszerzése.

Elsősorban angol (spanyol vagy angol), francia nyelvtudású áruforgalmi végzettségű kollégák jelentkezését várjuk.

Jelentkezni lehet: CHEMOFORT Kereskedelmi Kft. Budapest V., Deák F. u. 7-9. Tel.: 117-8356, Jakus Péter.

Reprezentatív munkahely

Felvezünk angolul, németül, franciául tudó, agilis, kezdő diplomásokat, konferenciák, tanfolyamok, rendezvények, kiállítások, üzemeltetések szervezésére.

Reprezentatív munkahely. Jelentkezés: dr. Konec Gábor vagy Halasi Mária telefon: 175-3367, 155-0122. KULTURINNOV Kulturális Innovációs és Továbbképző Vállalat, 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

A tanszék

Írta: Böhm, Sümeghy, Dr. Mágénheim és Józsi. Történelem 1992-ben a mintagazdaságtan tanszéken.

Az előző rész tartalmából: Doy Endrénének több a szabadideje, mint az elővárosi TDK-dolgozat. Veress Péter is aláírta az okleveleket. Egyes tanszéken a nyugdíjaztatás csak Csáki szalmajaként működik — se széna, se szalma.

(Vezér Károly szobájába be- nyit több tanszéki kolléga reggel 7.30-kor.)

Futrinka Tamás: Régen voltunk már bent ilyen korán, ugye, Péter?
Futó Péter: Bizony. Legutoljára talán akkor, amikor az egyetem busszal mentünk kirándulni Hollandiába.

Vezér Károly: Kollégák, azt kérem, hogy mindenki másoljon le harminc példányt a vizsgasorból a fénymásolóra és induljon az előadó felé.
Doy Endre: Nem túlzás ez? Miért nem lehetett korábban lehúzni ezt?

V. K.: Ez így van rendjén. Nem akarok úgy járni, mint a nagygörbésék tavaly. Allítólag hetekkel a vizsga előtt már oldogatták a ZH-példákat a diákok.

D. E.: Na ne mondjad, hogy a nagygörbe tanszéken már hetekkel a vizsga előtt kész vannak a ZH-példák.
F. T.: Ez tényleg túlzás lenne. Bár, ami azt illeti, néhány idősebb, jól focizó húzóember szárnyakat kaphatott most, hogy önálló tanszék lett.

F. P.: Annnyira azért nem focizik jól!
V. K.: Hol van Körös Béla? Direkt berendeltem a bankból. Mindegy, akkor téged kérlek meg, Tamás, hogy riaszd a takarítónőket, mászszanak le a négyes előadó alá.

F. T.: Ez biztos feltétlenül kell?
V. K.: Kombinálnunk kell a felülről és alulról jövő nyomás taktikáját. A diák érzi, hogy minden pillanatban figyelik. Azt sem tűrhetjük, hogy az előadó alatt a diákok megoldhassák a példákat. Még valami. Felvettem a kapcsolatot a Makabi sportegyesülettel. Ha valamelyik diák úgy akar elismerni, hogy nem adja be a vizsgasort, akkor azonnal jelezzetek nekik, tigrisugrásban közelítik az illetőt és aztán hamar bekapják.

F. P.: Végre, egy jól előkészített zh. De mi lesz, ha elmege a villany, mint a nagygörbésék múltkorai vizsgáján?
D. E.: Semmi gond. Megkértem Egri Attilát, hogy biciklivel jöjjön be. Ha valami gikszer történik az árammal, csak föl pattansz rá és máris megoldódt minden.

V. K.: Van még kérdés? Nincs, helyes. Akkor kalandra fel!

(Futó Péter és Futrinka Tamás dolgozatírás közben beszélgetnek egymással.)

F. P.: Na, hogy sikerült a küldöttgyűlés?
F. T.: Nagyszerű volt. A rektor és a rektorhelyettes mindent megmagyarázott. Azt hiszem, nincs olyan terület, ahol ne történt volna radikális előrelépések.

S. I.: Sajnos, miután a szakdolgozatokat egy szociálista mintagazdaságtan módszertani megközelítés címén írtam, nehezen tudom most doktorívá fejleszteni. De ígérem, kitárolom a témát és két hét alatt meglesz.

F. T.: Ez nem mindig elegendő. Múltkor például hiába írta Stalesik alá a portás csak a titkárságvezető szignójával lett volna hajlandó elfogadni. Nemhiába, Fővezérhelyettes-

V. K.: Ugyan, ne gyerekeskedjék, nyugodtan írja át. Egy újfajta mintagazdaságtan módszertani megközelítésre a címet és dolgozzon azon. Sőt, írhatja vadonatúj fajtának is, végül is nem fejlődött még annyit azóta. És mi a helyzet a publikációkkal?

S. I.: A tanszéki híradón kívül sehova sem írtam.
V. K.: Jó, tudom, hogy maga nem szociológus vagy jogász, hogy annyi mondanivalója legyen, de azért egy-két szakmai cikket elhelyezhetne valahol. Majd segíték, csak szólni, ha készen van. Vegyen példát például Futrinkáról. Ő még a hétvégeket, sőt, az éjeleket is a számítógépet mellett tölti. Így van, Tamás?

F. T.: Igen, főnök, péntekről szombatra is itt virrasztottam. Még mindig fluoreszkál a kezem a sok pécsettől, amit a KDC-sek nyomtak rám, amikor kiugrottam szendvicseről.
V. K.: Tamáskám, és tényleg ennyi ideig kell futtassad azt a számítógépet? Ennyi idő alatt még én is, a kézi számológéppel, mindezt kiszámoltam volna.
F. T.: Az igazság az, hogy az éjszakát, pontosabban a buli utáni esendesebb részét alvással töltöttem. Igazából csak napközben tudok dolgozni, de félttem, hogy megint nem engednek be szombaton, az éjjeli portás meg csak örül, ha bent talál valakit beszélgetni.
V. K.: Hogyhogynem engednek be? Hiszen én magam, sőt, Fővezér személyesen is aláírta a belépési engedélyedet!

F. T.: Ez nem mindig elegendő. Múltkor például hiába írta Stalesik alá a portás csak a titkárságvezető szignójával lett volna hajlandó elfogadni. Nemhiába, Fővezérhelyettes-

Agresszió!

A rendőrkapitányság ügyeleti helyiségében, '92 május 29., 03.30 Bankó Mihály r. szds. ÜTI., Kiss Tamás feljelenté. Neve: Kiss Tamás. Született: Budapest, 1958. 10. 02. Anyja neve: Kristály Éva. Foglalkozása: közgazdász. Munkahelye: Bp-i Közgazd.-tud. Egyetem. Címe: Bp., XXI., Templom u. 17. I. em. 3.

Helyszín: Bp. XXI., Ráday u.-ban, a Berliner söröző közelében, '92. május 29., 02.00.

ISMERETLEN TETTES

Elmondani kívánom, hogy egy társasággal az Alföldi sörözőben szórakoztam '92. május 28-án az esti órákban. Miután ott egymástól elköszöntünk, az említett söröző a Kecskeméti utcában van, én bementem a közelben lévő, Bp. IX. ker. Ráday utcában a Berliner sörözőbe, cigarettát vásárolni, és fogyasztottam ott közben egy fél deci körtepalinkát, és 1 üveg sör. Ezt követően a sörözőt elhagytam, ez kb. 02.00 óra körüli időben történt. Amikor kimentem az utcára, egy pár métert haladtam, amikor egy férfi jött a túloldalról velem szemben, valamit mondott, majd arcomba vágott, ettől a földre estem, és többször megrúgott, az államon is, és azt mondta, hogy adjam oda a pénzem. Közben a szemüvegem is elrepült, amit nekem állandóan hordani

* A szórakozás valójában a Rákóczi Szövetség tanácskozása volt a cseh és szlovákiai politikai helyzetről a választás előtt.

A Közgáz DiákCentrum következő műsora június 5-én, pénteken este 20.00–02.30-ig: nonstop funky and soul diszkó (d. j.: Szeles Tibor), mozifilmek: *Megsalatva* (am.), *Utánunk a vízözön* (olasz), casino, teaház, salátabár, jégkrémbár, koktélbár.

Június 12-én, pénteken este 20.00–0.30-ig: nonstop funky and soul diszkó (d. j.: Szeles Tibor), mozifilmek: *Kacagó kocogó*, avagy *Pitkin visszatér a moziba* (angol vígjáték, ísz.: Norman Wisdom) *Ice baby* (am. ísz.: Vanilla Ice), casino, teaház, salátabár, jégkrémbár, koktélbár.

Matematika vizsgáira hatékonyan felkészíti nyugalmazott docens! 185–4784.

Anyanyelvű tanár USA-angolt tanít. Tel.: 117-7211.

kell. Én a pénztárcámat, mely fekete színű, és erősen elhasználdott volt, átadtam, benne volt kb. 10 000 Ft. Ezt követően elment.

Eltűnt a nálam lévő, szintén fekete színű, használt diplomata táskám, melyben különböző iratok voltak. Elképzelhető, hogy a táska a szemüveggel együtt a helyszínen maradt, mivel amikor felálltam, azonnal elindultam taxit keresni, mellyel a lakásomra mentem. Ott a feleségemmel közölte a taxis, hogy Boráros terről szállított lakásomra.

A férfi 20 év körüli, vékony, világos hajú, magas volt, amire tudok emlékezni.

Mást elmondani nem tudok, a felvett jegyzőkönyv az általam elmondottakat tartalmazza, melyet elolvasás után helybenhagyólag aláírok.

Bankó Mihály r. szds. ÜTI., Kiss Tamás feljelentő

Előttünk a nyár

A szépreményű stoppos

FELHÍVÁS

az 1992/93. oktatási évben
IV.—V. éves hallgatók részére!

Az International Studies Center 1992 szeptemberétől a magyar hallgatók számára is nyitottá kívánja tenni graduális angol nyelvű programjában való részvételt.

Korlátozott számban lehetőséget nyújtunk a magyar oktatásban tanuló diákoknak, hogy azokat a tárgyakat, amelyek a standard képzésben is szerepelnek, az ISC keretén belül angol nyelven, tandíjmentesen vehessék fel.

A bekapcsolódást pályázat útján kívánjuk megteremteni, az itt szerzett eredményeket a magyar nyelvű diploma követelményei közé beszámítva.

Jelentkezési határidő: június 15.

További információk és jelentkezési lapok az ISC irodában (213), B3h Agnestől kaphatók.

A likviditás problematikája

Mivel már írtam kis-színes glosszát és komoly értekezést, így gondoltam épp itt az ideje, hogy riportot készítssek.

A folyosón pont szembejött velem egyetemünk egyik prominens személyisége, és barátságosan rám köszönt:

— Szervusz kollégám, rég láttalak!

— Szervusz, jó, hogy összefutottunk, egy riportot szeretnék készíteni — ragadtam meg rögtön a kínálózó lehetőséget.

— Parancsolj kérlek, állok rendelkezésedre! Mi érdekelne részletesebben?

— Az, hogy miért tartjátok az orosz vodkát az irattartó dossziékban. Egy kissé meglepődött, majd határozottan így válaszolt:

— Hát tudod, ezeknek a nagy piros és fekete irattartóknak a mérete pont ideális a vodkásüveg számára. A szélessége és a magassága is éppen megfelelő, mintha csak ennek tervezték volna. Másrészt ott a kutya sem keresné.

— De mi van, ha ráömlik a vodka az iratokra? Hogy külditek akkor tovább a hivatalos anyagot?

— Jó kérdés, de engem nem tudsz megfogni. Tudod, délutánonként, amikor már tetőfokára hág a hangulat, néha előfordul, hogy ez vagy az ráömljen az iratokra. Ilyenkor úgy küldjük tovább, ahogy van. Úgyse mernek visszaszólni, mert azt hiszik, hogy az ő titkárságukon ömlött rá, s gyorsan iktatják és lefűzik, vagy eldugják az anyagokat. Egyszer-kétszer ugyan már előfordult, hogy felhívtak, hogy mivel van leöntve az anyag, de azt válaszoltam, hogy biztos a titkárnő kölnije csöppent rá.

— És bevették?

— Be, ezt mindig beveszik.

— De miért nem dugjátok máshová az üvegeket? Hisz' annyi más hely is van...

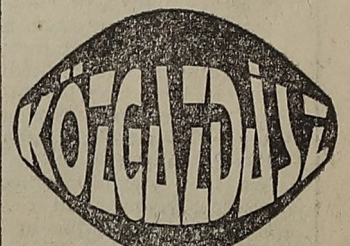
— Nyugodj meg, ott is tartunk belőlük, de most már ne kérdezősködj, mert ez egy sokakat érintő kényes téma. Inkább foglalkozz a földszinti kakaóautomatával. S különben is sietnem kell, na szervusz.

— Viszlát, és kösz a riportot.

Elballagtam a kakaóautomatához, kétszer körbejártam, majd rájöttem, ezzel ugyan nehéz lenne interjút készíteni.

Bedobtam egy tízest, s valami sárgásbarna lötyty csurrant ki vékony sugárban belőle...

— a —

A BUDAPESTI
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM LAPJA
Felelős szerkesztő: Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest
IX., Fővám tér 8. 1093
Telefon: 117-4548
Kiadó: BKTE
92—4661. Szikra Lapnyomda,
Budapest
Felelős vezető:
dr. Csúndes Zoltán
vezérigazgató
ISSN: 0230-7529